

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE:

se primesc la **biroul administrațiunii**, (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oră 12 bani, a treia-oră 10 bani.

Despre starea noastră.

II.

Am arătat în numărul trecut după un memoriu al lui Brătianu, cum erau stările sociale pe la mijlocul veacului trecut la frații noștri din România și am zis, că trebuie să vedem cum am stat în trecut și cum stăm azi, ca să vedem de ce avem lipsă.

Ca să putem însă pricepe starea trecutului mai apropiat și cea isvorită din acesta, adecă starea din timpul de față, trebuie să luăm aminte pe scurt trecutul mai depărtat.

Starea noastră din trecutul mai depărtat și până la 1848 o putem tâlcui prin un singur cuvânt: *iobăgia*. Da, iobăgia, ne spune și explică totul. Ea n'a însemnat numai apăsarea poporului nostru din partea stăpânitorilor, n'a însemnat numai atâta, că eram prigonii și siliți a lucra în sudoarea feței noastre pentru alții, ci a însemnat totodată și aceea, că *veacuri de-arîndul am fost opriți cu sila de-a pute înainta, de-a ne pute cultiva pe calea minții, de-a ne pute încălzi la soarele științei, de-a ne pute lumina și astfel să ne putem croi o soarte mai bună, asemenea altor oameni.*

Iobăgia a fost cruntă și apăsătoare și în alte părți ale Europei, dar' poate nicăieri așa cruntă și aspră, ca la noi.

Ca pildă la ce apăsare și prigoniri erau supuși strămoșii noștri, pot servi articolii de legi din *aprobate și complate*, făcuți sub principii ardeleni și cari apoi au avut putere de lege până la 1848.

În înțelesul acestor legi nația românească (az »oláh națio«) era privită numai ca suferită în țeară, preoții erau, numiți hoți etc. Un articol (V. E. 44) dispune, că »Românii să nu cuteze a umbla înarmați cu pușcă, sabie, sulite sau alte arme«, alți articoli opreau, ca țeranul român să poarte haine de postav, nădragi, cisme și cămașă de jolgiu (A. C. p. V. E. 47). Un alt articol (p. III. 47 3) earăș, dădea drept nemeșilor, ca și numai pe prepuială să poată prinde și viri în temnițe pe țerani. Și așa mai departe.

Aceste arată prigonirile de pe timpul cruntei jobăgii și nisuința de a ne oprî în înaintare.

În privința aceasta stăpânitorii mergeau așa de departe, încât cu puterea opreau pe Români de-a învăța carte. Dintre multe altele dăm aci un cas. La 1721 făcându-se cercetare la poruncă mai înaltă, în urma plângerii Românilor, din ținutul Albei și a Arieșului s'a constatat, că domnii din acele ținuturi nu lăsau pe Români a merge la școală și dacă totuși mergea vre-unul, îl aduceau legat înderept. Așa 'l-au adus pe feciorul preotului din Grind dela școala din Cluj și 'l-au pus la bibolii domnești și după-ce a fugit earăși din curte, ca să meargă la școală, curtenii 'l-au alungat până la Arieș, unde a sărit în apă de frică.*)

Aceste stări din trecut ne explică de ce noi am rămas înderept, de ce noi n'am avut *clasă inteligentă*, eșită din popor și n'am avut *meseriași* și

*) Vezi citat: Papiu Ilarian, Ist. rom. vol. I. p. 196.

neguțători. Abia după introducerea *unirii* cu Roma și în urma zoririi timpurilor mai noue, au început și dintre noi unii a învăța pe la școli. Dar' pedecile fiind și atunci mari, numărul bărbăților noștri cu carte era de tot mic. Așa ne-a aflat anul 1848, dela care să începe o nouă epocă în viața poporului românesc. Despre aceasta vom scrie în numărul viitor.

Silvestru Moldovan.

Situația în Ungaria. O foaie oehă primită din Viena știea, că e vorba de formarea unui ministeriu de coalițiune, condus tot de Dr. Körber, ministrul-president de acum. Se va face și o apropiere între Cehi și Germani, numindu-se ministru pentru Cehi deputatul Kaftan și pentru Germani Dr. Derschatta. Ministrul acesta va avea să lucreze apoi și pentru întiințarea unei universități germane și a unei cehe în Moravia.

»*Foaia comitatului*«. Ministrul Széll a fost hotărât ca fiecare comitat să 'și aibă gazeta lui, în care să se publice acte oficiale, regulamente etc. Comitetul administrativ al comitatului Sibiu a hotărât în Martie a c., ca foaia să se publice în limba română și germană, după cum e și populațiunea comitatului, apoi și în cea maghiară, cum nu e populațiunea. S'el a nimicit acest conclud, poruncind să se publice numai în limba maghiară, pentru-că așa ar pretinde legea.

FOIȚA.

Petru Cenușotca.

Dăm azi din colecția de povești din Munții-Apuseni, făcută de *Teofil Francu* în cartea sa »Românii din Munții-Apuseni«, povestea cu titlul de mai sus culeasă în Crisicior. (Zarand):

O fost ce-o fost, că de n'ar fi, în lume nu s'ar povesti. O fost un om, ce-'l chema: Împăratu-roșu. El avea trei feciori. Doi, feciori, ca altă lume, ear' al treilea nu plătea doi bani. Altcum numele încă-'i era după firea lui. El avea numele de: Petru Cenușotca.

Ast nume 'i-'o dat tatăl seu pentru-că tot în gura cuptorului o șezut, de când era mic până ce o trecut de 19 ani și ziulica întreagă o petrecea cernând și jucându-se cu cărbuni. După ce trecură toți trei feciorii de anii *căntăntot*, or zis cătră tată-so:

»Tată să ne lași să plecăm în lume, să vedem harnicisântem noi să trăim!«

»Bine, o is tata-so, să *meroji*: dar' ce să cați în lume Cenușotco? Ce o face cenușa fără tine?

»Oiu văii io ce oiu face, nu scii din ce tufă sare epurele!«

»Fie dară, a răspuns tată-so, dute și tu c'or mai *căstiga* ești frați de tine să nu pei de foame!«

Feciorii plecară la drum și fiecare căpăta dela tată-so câte o păreche de desagi și bani de drum. Și mearsă cei trei frați până la un loc de *inde* drumul ducea în trei părți. Aici încă Cenușotca se arată mai sfătos, și o is fraților sei:

»Măi fraților! să lăsăm bătele noastre aici, și peste 21 ani să ne întoarcem acasă și să ne întâlnim iară aici!«

De aci frații se despărțiră și Cenușotca apucă pe drumul din mijloc, și-o mers multă lume-impărăție, cugetai acum că no fost de cându-'i lumea în cenușă. Într'o seară ajunge Cenușotca într'o pădure mare de *cor* și de *corulețe* și *inde* și *inde* se mai vedea și câte-on *goron* bătrân, și *meo* prin pădure

pe o cărărușă până dă de un foc mare. La foc un moșneag mai bătrân ca pădurea, să-ncălza și-'și usca *solele* (opinci) și obelele.

Cenușotca cum văii bătrânul îi dete *binefie* zicându-'i: »bună seara moșule!«

El îi mulțumî, și-'i zice: »Ce cauți tu *fetul* meu prin est codru, *inde* nu se prea ved urme de om pămîntean!«

Ce să caut? Am plecat și io-'n lume unde-oi putea trăi, și dacă-oiu putea, vreau să mă-'nsor!«

»Apoi dacă-'i așa treaba să *mei*, iată pe drumul ăsta, până colo la dealul cel 'nalt, acolo te-i întâlni cu *Sfânta Lună*.

Ea-'ți va putea spune, *inde* poți să capeț o muiere frumoasă?

Cenușotca plecă în revărsatul zilei și *meo* zi de veară până-'n seară și ajunge la dealul cel mare, *inde-i* arătase moșneagul. Sfânta Lună tomna să ivise de după deal, când dă cu ochii Cenușotca de ea și îi zice: »bună seara!«

Sfânta Lună 'i-a mulțumit și 'i-a zis: »Ce cauți pe aici?«

Finlandezii nu se dau. Toată cruzimea muscălească de-a răpi Finlandezilor limba și libertatea nu e în stare să-i infrângă pe acestia, din contră îi face tot mai tari. Cel-ce n'au vrut să se supună odată cu capul asuprimii pentru limbă, au emigrat cu zecile și cu sutele de mil la America. Cei rămași acasă continuă lupta. În orașul Kexholm au fost dați afară din slujbă toți funcționarii, pentru că n'au vrut să-și batjocorească nația cu limbă străină. De două luni de zile nu mai e n'oi judecătorie, nici primărie acolo, pentru-că nici un Finlandez nu vrea să primească slujbă dela Rus. La asențări preoții nu vreau să joare pe recrui (în Rusia îi joară pe cei asențați preoții). Comunele, în cari se țin asențările, trebuie să numească un bărbat de încredere în comisiunea de asențare. Nici un Finlandez de ispravă nu primește să fie numit, așa că trebuie să iee cerșitori de pe stradă.

Ce a spus Rusia cu asuprirea limbii naționale și ștergerea drepturilor în Finlanda? Pustiirea țării. Așa a fost și va fi totdeauna și pretutindenea.

Căderea guvernului ungar.

Nou minister.

După marea catastrofă din Belgrad, lumea dela noi și de pe aiurea a fost surprinză săptămâna aceasta de știrea căderii, sau retragerii guvernului Ungariei, în fruntea căruia era ca prim-ministru Széll. Foile ungurești din opoziție, (impotrivire) scriiau de mai înainte, că Széll e pe două. Opoziția din dietă nu a voit de loc să lase a să vota legile militare, ear' Széll nevoind să facă nici o schimbare în ele, s'a retras, făcând, loc unui alt minister.

Széll, cum aceasta s'întimplă de obicei, și-a dat abdicarea M. Sale, apoi în 16 a lunii curente a vestit o aceasta și în dietă. *Cu alcătuirea noului minister e încredințat contele Stefan Tisza ca prim-ministru.* Acesta e fiul vestitului Tisza Kálmán, care a cărmuit Ungaria, ca ministru, un șir lung de ani. El numai bine nu ne-a făcut, ne a prigonit chiar, căștigându-și numele de

«adrobitorul naționalităților». Feciorul seu e un om tot așa de aspru, închis și nouă desigur nu ne va fi prietin; opoziția maghiară încă se teme de loviturile lui.

Tisza István s'a legat, că el va trece legile militare prin dietă. Aceasta însă numai așa se poate, dacă dieta va fi împrăștiată și se vor face nouă alegeri. Vom vedea!

Tisza István acum își aloătuiește noul minister. Câți-va din foștii miniștri, cum e Főjérvary, Ploez, Darány, Ceh, (Croat) vor rămânea, ear' ca noi vor intra Wekerle, Hieronymi etc.

Despre originea noastră.

Am arătat în nrul trecut începutul și sfârșitul dureros al revoltei lui Horea, Cloșca și Crișan.

V.

Au urmat timpuri triste după aceea. Noi nu eram buni de nimic numai de a îngrășa nobilimea cu sudoarea noastră, — punga lor cu avutul nostru, și câmpiile de războiu din țările străine, cu sângele nostru, — pentru dinșii. Anul 1848 ne-a aflat amăriți în suflet, doborâți la pământ.

Nu-i mirare deci, — că atunci când Impăratul ne-a chemat în ajutor în potruiva stăpânilor noștrii, cari nu-și încăpeau în piele, — noi Români, — tații, — moșii și strămoșii noștrii, s'au adunat pe câmpia libertății, la Blaj, — și sub conducerea puținilor bărbați învetați ce-i aveau atunci, — au jurat credință Impăratului, și au jurat a nu fi robi, — a nu mai suferi domnia străină în țeara asta nenorocită, — boțezată, — udată cu sângele nostru și lacrimile noastre, în decurs de 1000 de ani.

Cine se nu știe oare, că ce a urmat după asta?

A răsunat buciul în munți, s'a cutremurat la auzul lui, întreg Ardealul, — codrii vuiiau de strigătele războinice ale strănepoților lui Traian, ajunși acum la larg, apoi au intrat în luptă.

Aspru, — cu foc, — cu dor de răzbunare, — cu dinții scrișnind și cu pumnii încheștați.

iară la a 13-a ușă bătând i-a răspuns o fată neagră ca țundra: »întră!» Cenușotca intră și o fată nu alta fără ca fundul căldării, îi stetea înainte. Ea-l întrebă: »ce cauți pe aici că de 99 ani nu a umblat om pământean? el a răspuns: »ași vrea să mă însor».

»Bine! — adause fata — dacă nu-ți va fi urit de mine să-ți fiu eu nevastă!»

»Nu-mi va fi urit!» adause Cenușotca. Una se-ți spun, zise fata cea neagră, îți va fi tare cu greu în 3 nopți cătu-i pe trece aici, dară cine ce ți-o face tu se nu zici alta fără numai! »cu D zeu!» și întru aceea fata se făcu nevăzută.

Când se inseră, cam pe la 9 ciasuri, numai ce începură doamne, a veni pe uși și pe feresti draci cu coarne și cu cozi, de *cugetai* că nu se mai găta. Cenușotca înmărmuri când îi văzu!

»Da bine, a zis căpetenia dracilor, pe tine om pământean cine te-a adus aici?» Cenușotca a răspuns: »cu D-zeu».

(Va urma).

Am văzut la Abrud, am văzut în Zarand, — am văzut la Fântânele, la Mărișel, dușmanii mușcând pământul, aruncând armele spre a fugi mai ușor din calea năpasticului potop, a luptătorilor români, — cari au bătut cu coase și topoară, — regimentele maghiare, armate cu puști și tunuri, piștoale și săbii.

Că scris a fost în cartea lumii, să aibă și Românul, prilej de-a trăsni din când în când, din vîrfuri de munte, în ciuda asupritorilor.

Pecat că nu ne-au dat arme, peccat că ne pismuiau chiar aceia, pe cari îi ajutam, — chiar generalii austriaci, și peccat că n'am avut noi atunci, pe lângă vitejie, și puțin vicleșug.

Azi n'ar trebui să strigăm ca lumea să ne audă și să ne vadă, spre a să adeveri de minciună acei dușmani rătăcioși ai noștrii, cari zic, că nu sînt Români în țeara asta, — cu toate că ei ne ved, pe cum ved soarele, — și le sticlesc ochii, când ne ved, — de necaz.

Dar, n'a fost așa. Românul a fost prea blând, prea răbdător. S'a mulțumit cu ce a căpătat și a dat totul, ce s'a cerut dela el. Trebuia să fie întors lucrul.

După căderea revoluției maghiare, noi am fost uitați. Ne-au înfundat gura cu pumnul și noi am rămas pe jos. Tot ce am câștigat, — au fost câteva cuvinte de laudă dela Impăratul, și am scăpat de robia de care scăpaserăm și mai nainte, — ștergându-se robia înainte de revoluție încă.

Dar' tot ar fi mers mai binisor treaba, până la 1867, adică anul când s'a împăcat Impăratul cu Maghiarii.

fiind-că ei strigau, — lărnuiau, — cereau, — Impăratul, adică politica nemțească, ne-a dat pe mâna Maghiarilor, ca ei să facă ce le place.

Nu-i vorba, — pentru ochii lumii, au făcut așa numita »legea naționalităților«, în care ni-s'au dat câteva drepturi, — dar' legea asta e numai pe hârtie, nu o ține nime, — ba chiar și Maghiarii zic, că nu-s proști să o țină.

Acum stăm uitați. Rînd pe rînd ne-au luat toate.

Ne-au scos din casa țării, — ne-au închis frunțașii, — ne hoheresc cu procese de presă, ne mai pomenite, — acum au pus mâna pe școlile noastre, și acuși vor cere, să ne rugăm și lui Dumnezeu, maghiarește.

Ne cer credința, — ne cer limba, — vieța noastră ca Români.

Cel-ce cutează să-și ridice glasul în potrivă, e băgat în temniță și e pedepsit cu bani, încât se sărăcește.

Intocmai așa, pe cum voi fi și eu băgat în temniță, — pentru-că v'am spus, iubiți cetitori, *trecutul nostru*, — *al Românilor din Ungaria*, în acești cinci numeri din urmă ai »Foi Poporului«.

Ear' noi răbdăm, — răbdăm mereu... Sibiu, 1903.

Vasile E. Moldovan.

Cenușotca i-a răspuns: »umblu și io să mă însor și nu pot să-mi capăt muere, nu cumva ai putea să mă îndrepti undeva?»

Sfânta Lună i a zis: »acum nu pot să-ți spun, dară mâne seară să ne întelnim în dealul cela nalt de colo și-ți voi spune!»

În ziua următoare Cenușotca merse până acolo și se-ntâlni cu Sfânta Lună. Aceasta cât cel văzu i a zis:

»Bine om pământesc ce ești; să-ți spun dară despre ce m'ai întrebat.

Vezi dealul cel mare dinaintea noastră, acolo este o cetate cu un palat minunat, se mei până acolo, și vei intra în el prin 12 uși, la a 13-a ușă să bați că-ți va răspunde o fată neagră ca țundra; să intri în *lontru*, dar' să nu te spării de ea și de ce vei *văsi* în casă.

Acolo să rămâi trei nopți. Multe suferințe vei avea, multe vei păți, dar' ori-ce ți-s'o întembla să nu zici alta fără numai: »cu D-zeu».

Cenușotca făcu cum i a zis sfânta Lună. A mers în *palat*, a intrat prin cele 12 uși,

Intemplantările din Belgrad.

În numărul trecut am dat știrea despre îngrozitoarea ucidere a regelui, reginei Sârbiei, a oamenilor dela curte și a unor miniștri. Astăzi, după-ce au sosit mai multe și mai temelnice știri despre sângeroasa noapte din 10 spre 11 Iunie dăm următoarele:

Nimeni n'avea nici o cunoștință despre pregătirea revoluțiunii, afară de cei cari s'au conjurat să o pună la cale. Din contră, se lățise vestea că în conac (palatul regal) au de gând a proclama de moștenitor de tron pe *Nicodim Lunievița*, fratele reginei, și că acest lucru se va aduce în curând la cunoștința poporului printr'un manifest. Tocmai împrejurarea aceasta a făcut să izbucnească mai degrabă revoluția militară, căci locotenentul Lunievița era cel mai urgent oficer în toată armata sârbească. Era un tânăr foarte îngâmfat, căci ajunsese cumnat cu regele, nu saluta pe oficerii superiori, ear' dacă aceștia se jeluiu în privința lui, erau trimiși la pensie. Nemulțumirea armatei creștea din zi în zi fiind cu curtea, mai ales în garnizoana din Belgrad.

În ziua de 10 Iunie s'a început revolta militară prin deces, că colonelul regimentului nr. 6 de infanterie, *Petru Mișici* a comunicat corpului oficeresc, că s'a luat hotărârea neschimbată de-a scăpa țeara nenorocită de pârchea regală și de dinastia Obrenovici, care este izvorul tuturor relelor. El a invitat pe oficeri, ca să ia parte fără întârziere la revoluție. Toți oficerii au declarat, că sunt gata a-și da ajutorul din toată inima, și se duseră în fruntea soldaților înaintea palatului. Sentințele au fost desarmate, ear' acelea, cari s'au împotrivit, au fost ucise.

Oficerii răsculați pătrunseră în conac, nu prin intrarea principală, ci prin intrarea edificiului municipal, care este împreunat cu conacul. Aici au dat earăși de împotrivire, de oare-ce câțiva oficeri, cari erau de gardă, au rămas credincioși regelui și n'au vrut să-l lase pe revoltanți să intre. Între revoltanți însă se afla și *adjutantul* regelui *Mihail Naumovici*, care cunoștea foarte bine toată oficerii și coridoarele conacului așa că oficerii, sub conducerea *adjutantului*, le-a fost foarte ușor a pătrunde până la odăile de dormit ale regelui. Ușa era închisă. Regele fu provocat prin ușa închisă, să iscălească decretul de abdicare, care era scris gata. Regele a răspuns, că nu vrea să iscălească, ear' dacă cineva ar îndrăzni să se apropie de el, îl va împușca cu revolverul ca pe un câine. Atunci și-au adun țirnacape și alte instrumente și au început să spargă ușa. Era însă o muncă grea, fiindcă ușa era tare. *Adjutantul Naumovici* îi veni atunci un gând diavolesc: el scoase niște dinamită, pe care de sigur o avea gata la sine spre acest scop, încă de mai înainte, și astfel ușa a fost spartă cu dinamită. *Naumovici* și-a ispășit însă cu viața această cucerire. Trupul lui a fost sfărâmat în bucăți de materialul exploziv. Acuma pătrunseră ceilalți oficeri în odaia regelui.

În momentul acesta veni *adjutantul* general al regelui, generalul *Lezar Petrovici* cu un revolver în mână și cu un glonț a culcat la pământ pe *capitanul Dimitrie Dragutin*.

După aceea generalul și-a îndreptat revolverul asupra locotenentului de artilerie *Mihail Ristici*, acestuia însă a fost mai iute decât generalul și cu revolverul pe care îl primise în semn de distincție dela însuși regele, împușcă pe credinciosul general drept în inimă, așa că imediat căzu mort pe podele.

Abia acuma li-se deschise drumul la rege. S'au descărcat asupra regelui *Alexandru* mai multe gloanțe de re-

volver, dar' nu și-a dat sufletul numai decât, și se zice, că a mai trăit puțin. Corpul regelui a fost străbătut de 27 gloanțe. *Majorul Mașin*, fostul cumnat al reginei, a condus pe oficerii revoltați în odăile reginei, care avemenea a fost omorâtă cu gloanțe de revolver și tăiată în bucăți. Trupurile pârchei (lepedee) au fost acoperite cu niște ciarșafuri (lepedee) și aruncate prin ferestri pe iarba din grădina din dos.

După-ce s'a săvârșit această muncă înfiorătoare pe la orele 2 din noapte, un locotenent colonel a eșit afară înaintea consului și a vestit poporului, că regele *Alexandru* și regina *Draga* nu mai sunt între cei vii, ear' dinastia *Obrenovici* s'a stins. Vestea aceasta a fost primită de popor cu mulțumire mare.

Dar' încă nu se sfârșise măcelul. Se hotărîse anume să se stărpească toată familia reginei. Din conac se duseră deci câțiva oficeri la locuința celor doi frați ai reginei *Nicodim* și *Nicolae Lunievița*. Amândoi s'au încercat să fugă, însă n'au reușit, câteva gloanțe de revolver și-au trântit morți la pământ.

Ministrului-precedente, general *Țințar Markvici*, îl fusese hotărâtă aceeași soarte. El voia tocmai să se îmbrace, spre a merge la conac și luase arme cu sine. În acest moment a fost surprins de câțiva revoltanți. Fără să se fi putut apăra, și scest credincios servitor al stăpânului său fu împușcat.

Ministrul de interne *V. Teodorovici* în spaima ce-l cuprinsese a vrut să se sinucidă și s'a rănit grav cu un glonț de revolver. Ceia-lanți miniștri au fost arestați. Numai cu ministrul de război *Milovan Pavlovici* au procedat mai crud. Acesta a vrut să se sperie. Apărarea n'a ținut însă mult, căci un glonț de revolver l'a nimerit drept în inimă, stingându-l viața. În total au fost ucise zece persoane, ear două grav rănite.

S'a constituit un nou guvern și lumea a primit știrea despre această constituire parte cu mulțumire, parte cu nepăsare.

Mama ucisului rege *Natalia*, care se află de câteva zile în *Versailles*, (Franța) fiind încunoscîntă despre omorîrea fiului său, a ispus într'un plânș smer și mult timp n'a putut zice nici un singur cuvânt. Venindu-și mai târziu în fire oftă amar și zise: Bietul meu copil!

Cadavrele regelui *Alexandru* și reginei *Draga*, cari Joi în 11 ziua întregă au zăcut într'un coridor al palatului regal, au fost ridicate și duse la smezi de câtră soldați în grădină, unde s'a constatat că regele a căpătat 27 gloanțe de revolver, ear' regina 5 gloanțe. După amiază la orele 5 cadavrele au fost așezate în cosciuguri simple și în mare liniște, urmate de un singur preot, au fost înmormântate în cripta regală dela biserica *Sf. Marc*.

Familia Obrenovici.

Cu groaznica moarte a regelui *Alexandru* s'a stins întreaga familie de domnitor a *Obrenoviciilor*. Familia aceasta a domnit în Sârbia dela anul 1816. Numele familiar și-l-au luat dela un anumit *Obren*. Prima dată îl întrebuițează *Miloș* la 1810. Ura între cele două dinastii a izbucnit sub principala *Miloș*, care ucisese pe eroul național *Karagheorghevi*. Tîrânia lui *Miloș* nu mai poate fi tolerată de Sârbi și-l-au ales pe *Miloș* să abdice. Fiii lui *Mihail* și *Miloș* sunt mai slabi, dinastia *Karagheorghevi* învinge din nou (1843) și *Obrenoviciii* sunt exilați. Mai târziu abjunge earăși pe tronul Sârbiei, însă la 1868 *Mihail Obrenovici* cade jertfa unui atentat în parcul din *Topșider*. Lui îi urmează verul său *Milan*, care la 1882 e proclamat rege. Sub *Milan* sunt la ordinea zilei atenta-

tele, conjurațiunile, suspendările de constituție, însă cu toate uneltirile lui violente, la 1889 *Milan* abdice la tron.

Regele omorât.

Lui *Milan* îi urmează în domnie fiul său *Alexandru*, născut la 1876. Fiind însă minor la 1889 când a abdicat tatăl său, s'a ales o regentă. În 15 Aprilie 1895 *Alexandru* chemă la cină pe cei doi regenți și pe membrii cabinetului *Avakumovici*. Era pregătită proclamația prin care *Alexandru* se proclama rege. *Alexandru* se ridică deodată și se declară maioren, suspendă constituția din 1889, pe regenți și pe miniștri îi declară prizonieri și îi ține la palat până a doua zi la 10 ore, când prin omagiile de supunere ale garnizoanei, armatei și cetățenilor. Poporul a întâmpinat cu bucurie schimbarea. Regele și-a format un minister de radicali și progresiști.

La 1900 *Alexandru* a încheiat nenorocita căsătorie cu *Draga Mașin*. Dela căsătoria aceasta începând turburările interne n'au mai încetat în Sârbia.

Sfârșitul lui tragic l'am arătat mai sus.

Alegerea noului rege.

Îndată după omorîrea familiei regale armata a proclamat de nou rege pe *Petru Caragheorghevi* al cărui tată asemenea a fost principe în Sârbia. Dar' cum armata nu are dreptul de a-și alege rege miniștrii au convocat scupcina, marea adunare, pe Luni în 15 Iunie, care a ales de rege pe *Petru Caragheorghevi*. Acesta este noul rege al Sârbiei și înainte de a lua frînle domniei așteaptă să fie întins și din partea celorlalte puteri ale Europei.

Noul rege al Sârbiei *Petru Caragheorghevi* e bun bărbat, voinic și cu cultură distinsă. Educația și-a făcut-o în Franța. Apare mult mai tânăr de cum e în adevăr. S'a născut la 1846 în Belgrad. A urmat pe tatăl său în exil la 1859, ca băiat de 13 ani.

Din copilărie încă a fost crescut în iubirea și entuziasmul pentru ideea națională sârbească și în urea față de dinastia *Obrenovici*. Cunoaște excelent raporturile sârbești, și n'a încetat nici pe un moment a întrebine legătura cu Sârbii din regat. Din iubire față cu cauza națională sârbească, cu ocaziunea războiului turco-sârbeșc și a războiului sârbo-bulgar și-a oferit lui *Milan* serviciile sale în luptă ca simplu gregar, la aceasta însă *Milan* a răspuns: »Un mișel, ca d-ta, nu poate fi nici-odată soldat sârb». Răspunsul acesta l'a mârșit ura față cu *Obrenoviciții*.

S'a căsătorit la 11 August 1883 luând de soție pe prințesa *Zorka*, fiica cea mai mare a principelui *Nichita* de *Munteșnegru*. De la această căsătorie începând, Țarul *Rusiei* l'a avut în grația lui și în ascuns îi spriginea nișuștele pentru a dobândi tronul sârbeșc. Din căsătoria aceasta și-au născut cei doi copii: *George*, azi în vîrstă de 17 ani, și *Alexandru*, azi de 14 ani. După nașterea celui din urmă, mama copiilor muri. Copiii au fost duși în Rusia, unde însă au fost crescuți în sentimente naționale sârbești. E. P.

DIN LUME.

Peninsula-Balcanică.

Bandele bulgare din Macedonia nu se dau. După-ce au săvîrșit tot felul de cruzimi, după-ce au încercat să arunce ou dinamit orășe întregi în aer, fără ea să înspăimânte pe Turci sau pe puterile europene, amenință acum să facă altă ispravă și mai și. Foaiă bulgară din Sofia, »Sofitschi Viedomosti» scrie adecă următoarele:

»Dacă Macedonenii vor isprăvi cu toate mijloacele, ce le au, ca să atragă atențiunea Europei asupra străinilor; dacă nu 'și vor ajunge ținta nici prin fapte, ca spargerea băncii otomane, vor fi siliți să folosească mijloacele cele mai extreme. Ei au câte-va sticle, în cari păstrează *baccili de ciură*. Ei au de gând să răspândească ciura în Constantinopol și salonic, Sîind astfel pe Sultan și pe funcționarii lui, presum pe Turci preste tot să fugă din Constantinopol. Macedonenii se vor retrage la munte. După-ce baciliu ciurii își vor fi implinit slujba, Macedonenii vor veni năvăli dela munte, ca să nimicească pe toți Turcii, cari au mai rămas.

Lângă orașul Ristovați s'a arătat o bandă bulgară de 165 oameni înarmați cu puști bune și cu bombe. Trupele turcești timise contra bandei au nimicit-o după o luptă de 6 ore.

Visita Țarului în Italia.

Am fost dat știrea, că Țarul voaște să viziteze anul acesta Italia, unde era să meargă încă de mai de mult. În camera italiană s'a închis din pricina acestei vizite o ceartă mare între socialiști și guvernamentali. Deputatul socialist Morgari a provocat pe ministru să spună Țarului, că de va veni în Italia, va fi flustrat. Când a zis ministrul că prin vorbele lor vatămă pe un pretin al țării, au strigat cu toții: »Jos cu hoherul! Italia nu poate fi cinstită prin visita unui hoher! Țarul nu se ține de civilizație!»

Nu sînt frumoase aceste vorbe adresate unui domnitor, care vrea să vină ca oaspe, dar' dacă ne gândim la soarta Românilor din Basarabia și a Finlandezilor, ele apar îndreptățite.

Știri mărunte.

În Italia erupând criza ministerială, regele a însărcinat pe *Zanardeli* cu formarea noului cabinet.

Durnowo, presidentul consiliului de ministri din Rusia, ja încetat din viață, lovit de gută, în timpul călătoriei dela Petersburg la Wiesbaden.

Alegerile de deputați, pentru parlamentul din Germania decurg acum. Guvernul nu se amestecă de loc în luptele de alegere.

Din Zlatna.

— 7 Iunie c.

Ziua de 3 Iunie n. c., sărbătoarea sflor »Constantin și Elena» a fost o zi de mare bucurie și mângâiere sufletească pentru Românii de aici, — și indeosebi pentru cei de confesiunea gr.-cat

La sărbătoarea sflor Const. și Elena s'a implinit un an de când femeile române gr.-cat. de aici în frunte cu doamnele: Elena Albini, Fabia Pop, Ana Moldovan, d-șoara Lucreția Montani și altele au dus la îndeplinire un lucru de mult dorit, anume au înființat »Reuniunea femeilor române gr.-cat. din loc pentru înfrumșetarea bisericii și ajutoarea copiilor săraci».

Acum după un an de zile damele române din loc în adunarea generală din 3 l. c. a. Reuniunii s'au adunat ca fiecare să 'și dea seamă de serviciile făcute tinerei Reuniunii în cel dintău an al existenței sale. În aceasta adunare generală cu bucurie și mulțumire s'a putut vedea că Reuniunea în anul expirat a dezvoltat o activitate febrilă și

a lucrat cu mult zel pentru ducerea în deplinire a scopului.

Reuniunea își are azi statutele ei înțarite de ministrul de interne și numără 3 membri fondatori, 55 pe viață, 45 ordinari, și 3 ajutători și are o avere de 1015 cor. fond. neatacabil, ear' 23 26 bani fond disponibil în bani gata.

În decursul celui dintău an al existenței, Reuniunea a cheltuit pentru înfrumșetarea bisericii române unite din loc 230 cor.

La sărbătoarea sflor Constantin și Elena implinind Reuniunea primul an și-a sfințit și un standard (steag frumos) în coloare albastră cu insigniile crucii și icoana Prea Curatei Fecioare Maria.

În acea zi biserica unită din loc era ticsită de lume, curioși de a vedea actul sfințirii steagului.

După celebrarea sf. liturgii, care s'a îndeplinit de către Prea On. Domn protopop Iuliu M. Montani, asistat de preoții Nic. Toderescu din Feneș și T. Dușă din Petringenii, drăgălașa copilă Valeria Albini în numele Reuniunii prezintă înaintea altarului preoților celebranți steagul pentru a fi sfințit. Prea On. Domn protopop printr-o vorbire potrivită ia în primire steagul, apoi sfințește apa, îl stropește și în urmă redă earăși copilei steagul spre a-l preda mamei sale, presidentei Reuniunii.

În fine nu pot trece cu vederea și aceea, că mai mulți credincioși au improvizat un cor, cari cu cântările lor melodioase au mărit festivitatea zilei.

Eată, d le redactor, ce lucruri bune și frumoase se pot face, dacă este iubire și înțelegere între frați, cari, deși puțini, cu puteri unite pot face mult.

Doresc din inimă tinerei Reuniunii viață îndelungată și roade îmbelșugate, ear' membrilor grupși în jurul steagului ei spiritul sfânt să 'i îndrepte pe calea iubirei și a înțelegerii, că astfel faptele lor bune să servească spre lauda și mărirea lui D-zeu, ear' urmașilor de exemple. Dacă și pe viitor va fi iubire și înțelegere între cei de un neam și o lege, izbânda va fi sigură.

Dee D zeu așa să fie!

Unul din cei de față.

Esamene.

Din Târnova.

Duminecă în 31 Maiu la 1/2, la 3 ore p. m. prin 2 pușcături de treascuri (pive) s'a vestit începerea examenului la școala gr.-cat. din Târnova. Sala școlii era decorată cu frunză de stejar și pe padiment cu verdeță, și împodobită cutot felul de flori naturale; în fruntea salei era inscripția: »Să ne nutrim sufletește». Durere că dl protopop al Bocșei nu a putut participa la examen din cauza unui morb, dar' a însărcinat pe domnul preot George Bitea din loc să țină examenul.

La 3 ore p. m. se vestește prin alte 2 detunături de treascuri că se începe examenul. Tinărul învățator în persoana dlui *Ioan Radu* începe cu elevii și elevele rugăciunile obișnuite, apoi urmează obiectele rënd pe rënd, la care nu voiesc să laud pe nime, dar' așa nește răspunsuri vrednice dela micuții elevi și eleve nici nu ne-am așteptat și nici n'au fost până în anul acesta. Îți era mai mare dragul vënd pruncii răspunzând așa de corect. Mulți părinți am vëndut ștergându 'și lacrămile de pe obraz, vëndu 'și pruncii răspunzând atât de bine la ori-ce întrebare.

Credincioșii noștri s'au nisuit a propaga atragerea elevilor către învă-

țătură prin colectarea banilor pentru premii. Mai mulți școlari diligenți și vrednici au fost premiați.

La examen au luat parte și unii fruntași de ai poporului nostru și câțiva învățători.

Esamenul s'a încheiat prin o frumoasă vorbire rostită de dl preot, la care a răspuns dl învățator mulțumind, atât dlui preot cât și părinților copiilor,
I. V.

În Feneșul-săsesc.

S'a fost scris și în »Foaia Poporului» că în protopopiatul gr.-cat. al Clujului, anul acesta face vizițiune canonică și conduce esamenele rev. d. canonic Dr. Angustin Bunea, ca trimis al Exelenței Sale Metropolitului Dr. Victor Mihályi din Blaj.

În 2 Iunie c. a făcut vizițiune și presidat examenul în Feneșul-săsesc.

Distinsului canonic 'i-s'a făcut o primire strălucită.

Mărți în 2 Iunie la orele 6 dimineața un banderiu de vre-o 16 călăreți feciori juri îmbrăcați sărbătorește așteptau la marginea hotarului pe oaspeți. Când oaspeții Dr. Bunea, canonic și inspector școl. archidieceșan, Dr. Elie Dăianu, protopopul gr.-cat. al Clujului, Ștefan Roșian, preot gr.-cat. în Cluj etc. au ajuns cu trăsura către călăreți, unul din acestea cu numele Teodor Tăușan a salutat pe oaspeți și 'i-a bineventat, zicându-le un bine ați venit.

De aci au pornit cu toții spre comună, oaspeții încunjuțați de călăreți. La marginea comunei aștepta întreg poporul cu preotul și corpul învățătoresc în frunte, și copii de școală.

Aici au fost salutați de către preotul local Emil Pop, căruia îi răspunde Dr. Bunea, ear' poporul nu înceta cu strigătele de: să trăiască.

După acestea cortetul se pune în pornire. În frunte merge poporul, bărbății provezuți cu 10 prapori frumoși, după acestia merg școlarii cu patru steaguri, după acestia înălțații oaspeți încunjuțați de banderiu de călăreți, ear' în urmă femeile.

Ajunși la poarta bisericii fură salutați de către curatorul primar Demetriu Caian, căruia din nou mulțumim Dr. Bunea, apoi intrară în biserică. După citirea evangheliei Dr. Bunea a predicat, ear' după ieșirea din biserică s'a început examenul cu clasele I. și II. instruați de d-șoara Leontina Lucaciu.

După amezai s'a început examenul cu clasele III. IV. V. și VI., instruați de învățatorul Ioachim Pop. Ambe esamenele au succes splendid. Răspunsurile elevilor au fost foarte bune. Laudă li-se cuvine învățătorilor, cari 'și-au implinit datorințele cum se cuvine.

La finea examenului o fetiță mulțumim celor de față, ear' Reverendismului Domn canonic îi predă un buchet foarte frumos de flori.

Urmează apoi premiarea elevilor cu bani, cărți și chipuri. S'au împărțit bani vre-o 45 cor. Din biserică toți elevii au luat parte la maiatul lor care s'a ținut în osală a școlii.

La esamene au luat parte mulți inteligenți din Cluj și jur.

Adevărul.

PARTEA ECONOMICĂ.

Facerea fânului.

Primăvara acestui an a fost destul de pricioasă pentru creșterea ierburilor, așa că după-cum se raportează de pretutindenea, est-an vom ave o recoltă bună de fân. Dacă pe ici-colea recolta nu va fi tocmai după așteptare, vina cade mai mult în sarcina acelor economi, cari dela un cosit până la celalalt nu se mai duc să mai vază și de cele fânețe; să le mai grape, să imprăștie moșinoaiile de pe ele, să le mai gunoiască ș. a.

Cu privire la facerea fânului avem să ne însemnăm două lucruri mai însemnate și anume: timpul când trebuie să cosim și modul cum trebuie să uscăm fânul sau mai bine zis iarba cosită.

Ce se ține de timpul cositului, trebuie să ne însemnăm acea recerintă, ca iarba să o cosim numai atunci, când e deplin crescută, căci dacă o cosim prea de timpuriu, atunci fânul scade de tot și rămâne foarte puțin. Prin urmare să cosim numai atunci, când vedem, că iarba e destul de deasă și crescută, când ierburile, cari înfloresc, își arată florile lor, ear' cele spicoase încep a-și arăta sămânța lor la spice.

În grădini, pe lunci și șesuri se cosește de regulă »când iarba e în deplină floare«, cum se mai zice, ceea-ce se vine îndeobște prin Iunie și Iulie, ear' pe dealuri și munți se cosește ceva mai târziu, cam prin August și une-ori și prin Septemvrie, fiindcă pe acolo iarba crește mai încet și se face cu totul altă iarbă ca pe șesuri. Iarba mai trebuie cosită în deplină floare și pentru aceea, că apucând să se desvoalte și coacă sămânța ei, toată materia nutritoare din fir și frunze, se contrage în aceea pentru a-i da putere la creșterea și coacerea ei.

Dacă nu cosim iarba la timpul ei, atunci sămânța se coace, firul îmbetrănește și se scutură frunzele de pe el așa că acela rămâne în parte golaș. Asemenea fân apoi de regulă nu are un preț mai mare pentru nutrirea vitelor, ca cum au paiele unor sămănături spicoase.

Tot așa se întâmplă și atunci dacă cosim iarba pe un timp schimbăcios sau ploios. Apa de ploaie spală materia nutritoare și o parte a frunzelor de pe cotoarele acelor, ear' o parte din acele frunze se mai scutură prin deasa întindere și stringere a fânului, pe lângă aceasta se mai și înegrește și mucezește, așa că un fân plouat, de multe ori se vine mai rău și decât paiele unor sămănături spicoase.

Cu privire la cositul fânului, economii pândesc pretutindenea după timpul frumos și senin, pentru-că mai mare necaz ca acela nu-i trebuie economului, ca când cosește pe un timp înestatornic. În asemenea casuri se zice și cu drept cuvânt că: »omul îl plătește cu întinsul și uscatul«. Din contră când timpul e frumos »fânul se face mai în cinste«.

În timpul din urmă s'a putut constata încâtva o regulă și cu privire la schimbarea timpului și anume: că un timp statornic și mai uscat urmează de regulă după lună plină, în al treilea pătrar al lunii. Când timpul e schimbăcios, economii nostri s'ar mai pute îndrepta deci încâtva și după acest termin.

Cositul ierbei se poate face cu coasa și cu mașina de cosit. Cu mașina de cosit însă nu se poate cosi peste tot locul, ci numai pe locurile așezate și oable dela șes, pe unde nu sunt moșinoaie și gropi. Cu mașina de cosit se cosesc de regulă ierburile sămănate, precum sunt: trifoiul, luțerna, mazăricea ș. a. Trifoiul și luțerna nu trebuiesc cosite chiar din fața pământului, de oare-ce în asemenea casuri se uscă și pier multe fire, ci ceva mai pe de-asupra. Cositul cu mașina se deprinde mai cu seamă în economiile cele mari, fiindcă se vine mai ieftin, ca cel cu mâna. În economiile cele mici cositul cu mașina nu se plătește de oare-ce se vine prea scump.

Cositul cu coasa se poate face preste tot locul. Mai ușor și mai cu spor se poate face și cu aceasta pe locurile așezate și oable și dacă iarba nu e prea încurcată sau căzută. Pe asemenea locuri, un cosaș harnic cu o coasă bună, poate să cosască pe zi, câte două cară mari de fân.

După-ce iarba s'a cosit, se începe uscatul fânului. Mai întâiu se tind brazdele sau pologii, apoi pe la amezii se întorc și cătră seară se adună fânul în niște căpițe mai mici. Dacă voim să facem un fân verde frumos, atunci nu-l lăsăm ca să-l ajungă roaua, ci tot ce se cosește până la amezii, se întoarce și pe seară se adună pentru a se tinde din nou în ziua următoare.

La uscatul trifoiului, lucrul merge ceva mai greu, de oare-ce cum sunt firele lui ceva mai groase și pline de must, se uscă mai anevoie. De aceea el să și lasă după coasă câte o zi-două în brazde, apoi se întoarce și pe unde sunt capre de lemn se întinde pe acelea, ear' unde nu sunt, se uscă tot pe pământ, ca și celalalt fân. Strînsul fânului de trifoiu, trebuie să se facă totdeauna dimineața sau seara, căci de nu, se scutură toate frunzele de pe firele lui. De altcum atât fânul de trifoiu, cât și cel de luțernă, fiindcă în stare uscată e prea cotoros, se întrebuintează mai mult ca nutreț verde.

După-ce fânul s'a strîns în ziua primă în modul mai sus arătat, a doua zi se întinde din nou, după-ce s'a ridicat soarele și s'a dus roaua. Peste zi se întoarce apoi de mai multe-ori, ear' seara se strînge de cele mai multe-ori gata. Când nu ar fi tocmai gata, se mai tinde puțin și în ziua următoare.

Fânul este deplin uscat atunci, când strîns în căpițe, nu se mai întoarce, când, dacă bagi mâna în acelea, cătră mijloc, o scoți plină de praf, ear' dacă-l faci sucituri mai mici se poate rupe ușor. Cercarea aceasta de pe urmă nu reușește la toate speciile de fân, de oare-ce fânul provenit dela ierburile spicoase, cum sunt cele de pe lunci bunăoară, chiar și atunci când e deplin uscat, nu se prea poate rupe.

Fânul deplin uscat se strînge în niște căpițe sau furcături mai mari, de unde apoi se încarcă pe cară, se transportează la locul hotărît anume pentru el și acolo se așează în niște clăi mai mari sau șoproane acoperite.

Ioan Georgescu.

Hora

Regimentului de inf. C. și r. nr. 50, (Brașov).*)

Ridicați cu veselie
Steagul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat!
Căci vederea lui ne paște
Ca pe cer un curcubeu,
Ce ne duce 'n fermecare
Până sus la Dumnezeu.
Zile grele dar' de fală
Ne deșteaptă el în gând;
Voinicia triumfală

*) Eată ce ne scrie trimitătorul acestei hore: Alăturat vă trimit hora regimentului nostru pentru care am fost rugat în mai multe rânduri de diferite persoane, pe care le interesează această Hora Românească, a regimentului, care dă curaj fiecărui fiu român, care servește la acest regiment, când o cântăm atât în școala de cântări, cât și în timp de grele marșuri. Ea mișcă sângele fiecărui oștean român, când exprimă aceste cuvinte de voinicie românească, ce 'și-au arătat părinții și moșii nostri în anul 1866 la bătăliile dela Custozza și în alte multe bătălii grele ce a avut Regimentul nostru.

Ne'ncălzește palpitând.
Câte cuie câte fire,
Ochii nostri le zăresc:
Sunt oglinzi de nemurire
De pe câmpul vitejesc.
Ne simțim ca și 'n bătaie,
Puștile par'că pocnesc,
Tunul urlă, spada taie,
Gloanțe 'n șuer ne isbesc.
Vuet muge, Vaet plânge,
Cai rânchiază, fumu-'i nor;
Steagul sboară crunt de sânge...
'Hurrah! sună 'nvingător!

Par'că stăm ear' la Custozza'
Monte-Vento, oliosî,
Și prin vâni ne fierbe forța,
Ș'avem eară timpi frumoși.
Pentru lege și moșie,
Pentru tronul glorios,
Noi luptăm cu bărbăție
Și murim chiar, bucuros!
Căci suntem feciori d'o seamă,
Și suntem născuți oșteni;
Vitejia ne're mamă,
Tată câmp de războieni;

Arma ne're soră dulce,
Glonțul este frate drag;
Și mărirea ce ne duce,
Ni-i mireasă 'n mâni cu steag.

Pe câmpia cea de luptă
Mulți voinici ne-au sângerat;
Dar' ei și cu spada ruptă
Steagul ni-l-au apărât.
Și 'nălțându-l cu mărire,
Fericiti ni-l-au întins
Ca 'și-o scumpă moștenire
Din trecutul cel ne'nvins.

Ridicați dar' cu mândrie
Steagul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat;
Căci vederea lui ne pare
Ca pe cer un curcubeu
Ce ne duce 'n fermecare
Până sus la Dumnezeu.
Impărtașită de Vasile Ivan.

Roada cucuruzului în toată lumea.

După datele statistice mai nouă, roada cucuruzului din toată lumea a fost în anul 1900 de 1026 milioane hectolitri, față de 988 milioane hectolitri din anul 1899 și 975 milioane hectolitri din anul 1898.

Dar' datele de mai sus nu corespund întru toate cu adevărul, de oarece cucuruzul se bucură de o cultură cu mult mai estinsă, ca cum ne arată datele statistice. Astfel cucuruzul se mai cultivă și în America de-mijloc și de mează-zi, în India, China, insulele Filipine și alte locuri mai ascunse, de unde lipsesc datele statistice.

Datele de mai sus se referesc deci numai la statele acelea, cari publică anumite statistice pe fiecare an despre roadele de câmp.

Din roada cucuruzului de mai sus se vine pe Statele-Unite din America 765 milioane hectolitri sau $74\frac{2}{3}\%$, ear' restul de 261 milioane hectolitri sau $25\frac{1}{2}\%$ pe celelalte state care cultivă cucuruz.

Intre toate statele producătoare de cucuruz deci, America ocupă locul prim, după care urmează monarchia noastră cu 6% , ear' restul de 20% se împarte pe celelalte state europene.

În anul 1900 Statele-Unite au cultivat cucuruzul pe un teritor de 83,320.872 acre, va să zică cu 1,312.285 acre pe un teritor mai mare ca în anul 1899. Roada anului 1900 a fost de șese-ori mai mare (727 milioane hectol.) ca cea din anul 1899.

Valoarea roadei de cucuruz s'a prețuit la 1 Decembrie 1900 cu 751,220.000 dolari (3 756,100.000 c.) întrecând pe toate celelalte roade de grâu, săcară, orz și ovės.

Esportul (vânzarea) de cucuruz și făina făcută din acesta, a ajuns la 30 Iunie 1901 suma de 84,593.415 dolari (422,967.075 c.) va să zică a rămas cu ceva mai înapoi față de anul 1900, în care s'au vândut de 87,354.810 dolari (436,774 000 c.)

Datele acestea statistice întăresc prețuirea aceea susținută de lumea comercială, că în Statele-Unite 90% din

roada cucuruzului se consumă acolo pe loc, așa că în cele mai multe cazuri nu ese nici măcar peste granița câmpului unde se cultivă.

Insemnătatea aceasta mare a producției de cucuruz, numai atunci o putem aprecia sigur, dacă luăm în băgare de seamă acea împrejurare, că economia vitelor și comerțul este mai dezvoltat acolo, ca nicăiri într'alt stat din lume.

Din cantitatea aceea de cucuruz, care s'a produs afară de Statele-Unite din America în anul 1900, cam două din trei părți se vin pe Europa. În partea aceasta de pământ cucuruzul se cultivă de regulă numai în statele de cătră mează-zi, cari s'ar pute împărți în trei grupe mai mari.

În grupa primă se vin statele orientale: Rusia de mează-zi, care în anul 1900 a avut o producție de 65 milioane hectolitri de cucuruz sau 37% din producția Europei întregi, după aceasta urmează România, Bulgaria, Sârbia și Turcia.

În ce privește mărimea de producție a Europei în grupa a doua urmează Austro-Ungaria, care în anul 1900 a avut la 60 milioane hectare de cucuruz, sau a treia parte din întreaga producție din Europa.

În grupa a treia urmează: Italia, Franța de mează-zi, Spania și Portugalia, cari au avut laolaltă în anul 1900 o producție de 52,900.000 hectolitri de cucuruz, ceea-ce corespunde la 30% din producția întreagă a Europei. Statele din grupa aceasta nu sunt în stare să-și provadă nici trebuințele lor curente din producția proprie, ci în fiecare an sunt silite a mai face și import (cumpărare) dela statele vecine sau de peste ocean.

Dintre celelalte state producătoare de cucuruz mai sunt vrednice de numit Mexico și Argentina. Cel dintâiu însă nu produce mai mult, ca cât are trebuință pentru consumul dinlăuntru, pe când Argentina se apropie cu esportul anual, de Statele-Unite.

Astăzi nu se mai tem statele așa mult de cuceririle prin arme, ca de cele făcute pe cale economică prin

esport așa zicând. Cu cât un stat vinde mai mult și cumpără mai puțin dela celelalte state, cu atât progresașă acela cu pași mai rezeși și din contră: cu cât acela vinde mai puțin și cumpără mai mult, cu atât se apropie mai repede de ruinul material.

Din aceasta ar pute să învețe și economii nostri ceva și anume: ca să producă vite și bucate cât mai multe, pe cari să le poată vinde cât mai scumpe, dar' de cumpărat de pe la alții să nu cumpere decât cele mai neapărat de lipsă pentru trebuințele lor, atunci vor vedea, că și starea lor materială se va sporii și îmbunătăți din zi în zi și din an în an tot mai mult.

Ioan Georgescu.

Premii pentru lucrătorii industriali.

Camera de comerț și industrie din Brașov aduce la cunoștința cercurilor interesate, că în urma dispoziției ministrului de comerț, în viitor se vor împărți an de an în total 100 diplome de distincție și premii în sumă de câte 100 coroane, acelor lucrători industriali din patrie, cari prin îndelungată și conștiențioasă împlinire de serviciu se arată vrednici de distincție.

Pentru districtul camerei din Brașov se vin cinci astfel de premii. De aceea patronii (dătorii de lucru), și anume atât proprietarii de fabrici cât și ceilalți industriași din districtul camerei, care cuprinde comitatele Brașov, Târnava-mare, Sibiu și Făgăraș, sunt provocați să trimită camerei cel mult până în 30 Iulie a. c. n. lista acelor lucrători ai lor, pe cari îi află vrednici de o astfel de distincție, împreună cu date mai amănunțite, cari scot la iveală calificațiunea respectivului.

Condițiunile ce se cer pentru obținerea distincției sunt următoarele:

1. Să fie cetățean ungar.
2. Să fi fost într'una ocupat cu lucru activ industrial (portarii, visitii, servitorii de birou și aceia cari fac servicii de felul acesta nu pot fi împărtașiți cu o astfel de premiare).

Blăstămul cucului. >

(Baladă populară).

Cul. de Teodor A. Bogdan, inv. în Bistrița.

Colo jos în poeniță
Plângea d'alba copiliță,
Cum plângea
Se jeluia
Nime nu mi-o mângăia
Numai puiul cucului
Din vârfuț
De brăduț.
Puiul cucului zicea:
>Toporaș crescut pe rit
Nimenuia nu 'i urit
Nici în vînt
Nici pe pământ
Ca la puiul cucului
Când îl lasă mama lui.
Dar' fata din graiu grăia
Lacrămi calde când ștergea,
Lacrămi calde ca para
Și amare ca ferea:
>Cucule

Voinicule,
Cucule
Străinule,
Mult în lume am umblat
Dar' ca tine n'am aflat,
Făr' de tată
Făr' de mamă
Făr' de pic de neam în țeară,
Făr' de mamă
Făr' de tată
Chiară ca picat din peatră.
Da și io
Cucule io,
Îs străină ca și tine
Și n'am în lume pe nime;
Îs străină, străinea
Ca un puiu de turturea,
Is străină, străinică
Ca un puiu de rîndunică.
Cum zicea
Cum vorovea
Lacrămile-o năpușdea
De toată fața-i umplea.
Cucu estea cum vedea

Milă mare mi-'l prindea
Și din nou 'mi-o întreba:
>Spune-'mi fată povestea
Că dece ești străinea?
— >Spuneți-aș cucule spune,
Dar' mă tem că tu mi spune,
Și la unu și la altu,
Până m'a ști întreg satu
Că io mi-am lăsat bărbatu
Și m'am dat în drag cu altu,
Înăltuț și subțirel
Ca și tras printr'un inel,
Înăltuț și frumușel,
Frumușel
Și cinășel
De să te tot uiți la el.
Cucu din nou îi zicea:
>Hei leliță de-'i așa
Pice-ți carnea de pe oase
Să-ți rămână oasele
Să te ridă ciorele,
Pice-ți carnea, ba păru
Cum 'ți-ai lăsat bărbatu.
Că tu printr'un blăstămat

3. Să fie ocupat cel puțin de 15 ani într-una cu lucrul industrial. (Anii de elev se pot calcula în timpul acesta; la acei lucrători, cari sînt ocupați cu lucruri industriale a căror eserciare se face numai în un anumit timp al anului — întru-cât lucrătorul a fost ocupat într-una pe întreagă durată — timpul acela se socotește ca an întreg).

4. Leafa obicinuită sau câștigul anual, — socotit pe un an întreg — se nu treacă preste suma de 2000 cor.

Respectivul are să dovedească prin documente demne de crezământ că întrunește aceste condițiuni, bună oară prin cartea de lucru sau prin copie autentică a conținutului acesteia. Unul și același lucrător poate fi numai odată împărțit cu o astfel de distincțiune.

Pe baza înștiințării intrate, camera va așterne — după cum e prescris — privitor la fiecare premiare (la olaltă 5), ce cade pentru cercul ei, trei propuneri ministrului de comerț, căruia îi stă în drept să hotărească definitiv la împărțire.

Premiile vor fi distribuite între Crăciun și Anul-nou în calea presidentului camerei.

Subscrisul comitet își ia voie să atrage atențiunea industriașilor noștri asupra acestei înștiințări a camerei.

Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«.

Victor Tordăștanu
president.

I. Apolzan
notar.

Carnea de cal.

Cum poate mânca cineva carne de cal? Așa se întreabă cei mai mulți dintre noi, când aude sau cetește în »foaie«, că în Viena și în Pesta s'au tăiat anul trecut atâtea mii de cai, a căror carne au vîndut-o măcelarii la scaune alături cu cea de vită sau de oaie. Când l-ar imbia cineva cu astfel de carne, i-s'ar face rău, fiind-că știe, că e vorba de carne de cal. Și cu toate acestea sînt destui dintre cei-ce au umblat în orașe mari cari poate nici n'au gustat pe acolo carne de vită, ci numai de cal, dar' fără să știe. Carnea de cal se consumă mai ales în Austria, Germania și Franța, la noi în Budapesta. Toți caii, cari nu mai sînt buni de altă treabă, ajung pe mîna măcelarilor (nu pe a hingherilor), cari vînd carnea

lor, fie pe față, fie pe sub ascuns. Nu de mult au fost prinși în Berlin câțiva fabricanți de cărnați, cari fabricaseră din cea mai rea carne de cal vagoane întregi de cărnați, numiți de Braunsschweig*), pe cari i-au trimis în orașul acesta, ca aci să fie pachetați din nou și vînduți în lume, ca și când ar fi de cei veritabili (adevărați). În Potsdam (Germania) bancrotase un cărcimar. Cercetându-i-se hîrțile, s'au aflat între acestea o mulțime de socoteli despre cumpărare de carne de cal. Și trebuie să știm, că la cărcimarul acesta mîncău numai domnii cei mai bănoși sau mai — datori. Așadar' și carnea de cal, pregătită bine, se vede a fi bună la gust. Să înțelege, că carnea unei mărtoage bătrâne e tot așa de rea, ca și cea de bivoli sau de cocoș bătrîn.

Nu trebuie să ne mirăm prea tare, că mîncarea de carne de cal se răspîndește tot mai mult în orașele cele mari. În Budapesta capitala unei țări bogate în tot felul de vite, prețul cărnii de vită trece de multe-ori peste 1 fl. 20 cr. Sărăcimea dela oraș nu-și are cada cu curechiu, nici butoiul cu crastaveți în pivniță, n'are văcuță sau capră în grajd, nici purcelăș în coteț, nici nu poate merge cu oala după făină ori altceva la vecinul. Tot ce-i trebuie în casă e silit să cumpere pe bani gata și fiind că cumpără puțin deodată și dela negustori mai mici trebuie să plătească mai scump.

În Germania, unde e mai răspîndită mîncarea de carne de cal, se ocupă direcțiile și societățile cu chestiunea aceasta. În anul acesta a dat »Reuniunea pentru scutirea animalelor« din Berlin un prînz mare, la care au fost invitați o mulțime de domni, între cari și 42 jurnaliști (redactori). Toate mîncările au fost pregătite cu carne de cal. Lîngă fiecare oaspe se afla o hîrtie, pe care era tipărită întrebarea: Cum ți-a plăcut carnea de cal? Toți au răspuns în scris, laudând bunătatea ei. Foile încă au scris în felul acesta, așa că în zilele următoare măcelarii de carne de cal au avut o vînzare bună. În Berlin carnea de cal e pe jumătate mai ieftină ca cea de vită. Reuniunea amintită mai sus a publicat o cărticică, în care dă sfaturi, cum trebuie pregătită carnea de cal.

La noi va mai trece multă vreme, până să se încuibe carnea de cal, care la tot casul e mai curată, ca d. e. cea de porc sau de rață.

*) Un soi de cărnați vestiți la Germani.

Întinderea proprietății în România.

Proprietăți naționale.

(Urmare și fine).

Statul român are proprietăți care nu sînt legate vre-unui serviciu public și pe care le stăpînește cu aceleași titluri ca un particular, numai că dă socoteală de chiverniseala sa reprezentanților națiunii. După secularizarea averilor mănăstirești, statul român a rămas proprietar pe 3,179 357 ha teren (fără Basarabia și fără Dobrogea). Domeniul statului cuprinde proprietatea fonciară (pămînturi de muncă livezi, pășuni, etc.) supusă înstrăinării, pentru-că nu convine ca statul să se facă industrial sau cultivator, și proprietatea pădurilor, a cărei desființare ar fi o mare primejdie pentru țeară.

Împreună cu Dobrogea, cu Delta și cu laguna dobrogeană, statul român posedă astăzi:

	Muntenia și Moldova ha	Dobrogea ha	Total ha
Teren agricol sau nepus în cultură	428.567	269.143	697.710
Păduri și goluri	949.491	135.542	1,085.033
Vii și livezi de pruni	82 855	—	82.855
Rîuri, lacuri bălți și stufuri	148.900	496.400	645.300
Total	1,609.813	901.085	2,510.898

Veniturile îndestulează trebuințele statului.

Cele mai multe din terenurile rămase în stăpînirea statului, sînt supuse înecurilor. Ele au trebuință de lucrări de artă spre a fi puse în cultură. Viiturile de apă, înecurile extraordinare, revărsăturile, măresc sistemul băltoș și în paguba agriculturii, ocupă suprafețe mari în România.

Proprietăți de mîna moartă.

Afară de proprietățile statului, avem o întindere de 592.563 ha în stăpînirea comunelor, bisericilor, spitalelor și domeniul coroanei, care nu sînt proprietăți individuale supuse dărilor. Aceste proprietăți cuprind:

Teren agricol	ha 396.389
Păduri	» 196.174
Total	» 592 563

Comunele, bisericile, spitalele și domeniul coroanei sînt proprietari, cum sînt persoanele particulare. Comunele au imazuri sau islazuri de care se folosesc în comun, au proprietăți roditoare care se administrează de comună și produsul se varsă în casa comunală.

Bărbatu 'ți l'ai lăsat
Cu altu 'n dragoste-ai dat
Ți'ai lăsat bărbat cinstit
Și te-ai dus c'on sburătīt,
Și-ai lăsat
Măndră lăsat,
Bărbat măndru cununat
Și-n lume te-ai străinat
Pintr'un mare blăstămat,
Croncăni-te-ar ciorele
Pe toate răzoarele.

Din Cergăul-scheiesc.

Culese de Bas. V. Popa, cantor.

Nevasta care-i urtă
Nu trebe batjocorită,
Făr' la vară când trăsnește
La o piatră și-o pălește,
Și te 'ntoarnă și zi zău
C'a trăsnit-o Dumnezeu.

Spune-mi bade, spune-mi dragă
Maică-ta ce vină-mi bagă,
Ori de mare, ori de mică,

Ori nu-'s destul de voinică,
Eu îți spun măndruță dragă
Că maica vină nu-ți bagă
Că maica abia apucă
Să 'nfiorească pomii în coastă
Să te vadă 'n casa noastră.

M'a băgat soacra să țes
Eu m'am pus pe sul să șed.
Sare soacra de pe vatră
Cu vătrariu să mă bată
Ho, ho, ho soacră nu da
Că nu mai lăptat dumniata
Că m'a crescut maică-mea.

Plângeți dragii mei părinți
Că de mine vă despărțiți,
Când e floarea mai învoaltă
Grădinarul șede în poartă,
Grădinarul intră în grădină
Și-o rupe din rădăcină.

Cred bădițo că 'ți-e dor
Nu poți spune tuturor,
Dar' și eu încă doresc

N'am cui să mă jeluesc,
Dar' când ne vom întâlni
Am multe de a-ți povesti
Bădiță din depărtare
Nu-mi mai face supărare,
Grăbește bade și vină
Și nu mă lăsa străină.

GLUMĂ.

Minunea.

Invățătorul: Ceeste o minune, Nistor e Școlarul Nistor: (tace).

Inv: Dacă 'ți-a spune cineva, că a răsarit soarele azi-noapte, tu ce ai zice?

Nistor: Aș zice, că minte!

Inv.: Dar' dacă 'ți-aș spune-o eu aceasta, eu, care nu mint nici-odată, ce ai zice?

Nistor: Aș zice.. aș zice, că dl invățător e — în vos bună...

Astfel orașele: Bărlad, Hârlău, Alexandria, Mihăileni, Oltenița, etc. posed proprietăți.

Domeniul coroanei e o parte din domeniul statului, dată suveranului pentru întimpinarea cheltuelilor sale. Legea din Iunie 1884 a determinat domeniile, care formează dotațiunea coroanei. Intinderea lor cuprinde:

Terenuri cultivabile . . .	ha 48.443
Păduri și goluri	83 669
Total 132.112	

Administrația domeniului coroanei e încredințată unui administrator cu atribuțiuni a administra domeniile și pădurile.

Proprietăți publice.

Domeniul public cuprinde bunuri și drepturi a căror stăpânire o are statul, comuna sau județul în numele tuturor, cu titlu de înaltă protecțiune și cu condițiune ca toți să se bucure de aceste drepturi sau bunuri. Proprietatea e publică când nu e a nimănui și întrebuințarea e a tuturor. Căile naționale, drumurile de fer, țărmurile mării, fluviile, apele curgătoare navigabile și plutitoare, sunt publice prin natura și destinația lor.

Comuna sau județul nu e proprietarul stradelor, piețelor, grădinilor publice sau drumurilor; ele sunt ale tuturor și toți locuitorii se pot folosi de ele. Comuna sau județul sunt însărcinate numai să le conserve și să le apere. Cursul râurilor navigabile și plutitoare (9 la număr) și al Dunării sunt proprietăți publice și formează împreună cu lacurile, bălțile, stufurile și cursul apelor neplutitoare și nenavigabile (acestea proprietăți particulare) o suprafață de 807 300 ha. Parte din apele țării sunt proprietatea particularilor (162.000 ha). În apele din Dobrogea, împreună cu Dunărea, Prutul și Marea noastră teritorială, dreptul de pescuit e proprietatea statului.

Căile ferate șoselele și drumurile naturale au o suprafață totală de 63 733 ha; în fine, vetrele orașelor (71 la număr) cu stratele și piețele publice, ocupă întinderea de 36.473 hectare.

S. P. Rădianu.

SFATURI.

Gunoii pomii cu urină subțiată. Cel-ce gunoiește acum pomii, poate ave nădejde, ca poamele să se desvoalte bine.

Contra păduchilor de găini. Unul dintre dușmanii cei mai uricioși ai găinilor sunt păduchii. Leacul cel mai bun contra lor e curățenia. Dacă sunt păduchi în coteț, acesta trebuie curățit bine, spoit și spălat cu apă de carbol, de care se află la primărie. Pe urmă presărăm prav de var. Pentru găini facem scalde de prav, făcut de nășip cernut și cenușă cernută, în cari punem și puțină soluțiune de carbol.

Știri economice, comerc., jurid., industr.

O reuniune de temperanță au întemeiat Sașii în Mediașiu. Membrii înscriși până acum sunt în număr de 57, profesori, medici, preoți, învățători, comercianți și 9 țărani. Sara a fost o cină comună, la care și-au petrecut minunat cu apă, soda, sirup de smeură, must de poame.

Insoțirile de lăptărit în Ungaria în anul 1902. Raportul ministerului de agricultură ung. asupra insoțirilor de lăptărit în 1902 constată un avânt continuu și un pro-

gres neîntrerupt al acestora cum și că ele sunt un lucru economic însemnat în țeară

În 1902 au funcționat 452 însoțiri de lăptărit, cari au vândut produse în valoare de cor. 8¹/₂ milioane și pentru fiecare din cei 46.000 de membri a mijlocit un venit anual de cor. 180. S'au prelucrat aproape 80 milioane litre de lapte, din cari s'au produs 2¹/₄ milioane ehgr. sau 22 500 măji metrice de unt.

Insoțirile de lăptărit s'au dezvoltat astfel:

	insoțiri	venite
în 1897	34	cor. 539,282
» 1898	70	» 1,153.456
» 1899	146	» 2,327.202
» 1900	246	» 4,285.360
» 1901	376	» 7,017 959

Prima însoțire de lăptărit în Ardeal s'a întemeiat în anul 1899 în comuna Cristian. În 1901 s'a înființat însoțirea din Brașov, în 1902 s'au înființat alte 4 însoțiri în comune săsești, între cari se numără cea din Cinculmare, în 1903 s'au înființat 3 însoțiri în comune sēcuești.

Dintre însoțirile săsești e mai bine situată cea din Brașov, cu un venit anual de cor. 308.196 prelucrând 2 milioane litre de lapte. Celelalte 5 sunt organizate după un sistem de a doua mână. Însoțirea din Cristian s. e. a prelucrat 202 264 litre de lapte producând 8238 ehgr. de unt și un venit de cor. 28.052.

Însoțirea săsească din Brașov desface cea mai mare cantitate de unt în Berlin, celelalte însoțiri săsești desfac o parte mai mică în Budapesta, ear' partea cea mai mare în orașele săsești.

«Landwirtschaftliche Blätter» constată, că cu valorisarea laptelui pe calea însoțirilor de lăptărit merge destul de bine în comunele săsești: începutul s'a făcut deci cu succes și n'au decât să se înființeze însoțiri de lăptărit și în alte comune.

Aceste exemple trebuie să îndemne locuitorii din comunele noastre fruntașe a înființa și ei însoțiri de lăptărit.

Starea sămănăturilor în străinătate. Eată pe scurt cum stau sămănăturile în diferite țări:

În Austria timpul este priincios sămănăturilor.

În România toate sămănăturile vegetează în bune condiții.

În Rusia starea sămănăturilor s'a îmbunătățit.

În Germania producțiunea grâului va fi cu circa 9 milioane hectolitri mai mică de cât în anul trecut.

În Belgia și Franca starea sămănăturilor s'a îmbunătățit

În Anglia deși acum timpul este priincios sămănăturilor, totuși în urma vremurilor din lunile trecute — perspectivele recoltelor de cereale nu sunt multămitoare.

În Indii recolta grâului a fost mai bună decât cea din anul trecut.

Primejdia americană. Una din cauzele principale, cari au cauzat ieftinirea bucatelor în Europa, e concurența americană. Americanilor le trebuie cel puțin două săptămâni, ca să-și trimită bucatele lor pe pițele europene și cu toate acestea ei sunt în stare să le vândă totdeauna mai estine, de cum le dăm noi. Cauza e, că au pământuri întinse, pe cari le lucră numai cu mașini, așa că cheltuelile le sunt mai mici. În anul 1900 d. e. au fost 95 milioane acri (un acre 4046 m. p.) sămănați cu cucuruz, 53 milioane

cu grâu, 29 milioane cu ovės. Grădini de pomi sau mai bine zis păduri de pomi au fost pe 6 milioane acri. Din cele 841 mil. acri pământ roditor e lucrat până acum numai a treia parte. Ce va fi, când va fi totul sămănat?

Reuniunile de consum, aceasta mântuire din ghiarile jidovești, nu sunt pe placul Jidanilor. În Maramureș a înființat *statul* 14 reuniuni de consum pentru organele lui. O deputațiune de Jidani s'a prezentat la ministrii Darány și Láng, cerând desființarea reuniunilor, cari păgubesc pe negustorii țărâni. Cât de jidoviți sunt ministrii maghiari, dar' pe voe nu le-au făcut. Ei, doar' n'a fost vorba de reuniuni economice românești!

Ieftinirea sării pentru vite. Guvernul a prezentat dietei un proiect de lege, prin care se scade prețul sării pentru vite dela 16 cor. pentru maja metrică la 6 cor. În Austria s'a și început vnzarea sării cu prețul acesta încă dela 1 Februarie a. c., la noi însă nu se poate pentru-că Kossuthiștii din dietă nu-și bat capul cu ce trebuie poporului, ci fac gălăgie acolo, așa că legea nu s'a putut vota.

FELURIMI.

Știuca e cunoscută ca cel mai mândăcios pește. Insecte, larve, raci, toți peștii, pe cari îi poate apuca, șopârle, paseri și animale mici sugătoare, chiar și știuici prinde și mănâncă. Știucele cele mici n'au eșit bine din icre și cele mari se și reped la ele, ca să le înghită. Chiar și omul trebuie să se ferească de-a ține mâna în ape bogate în știuice, pentru-că numai decât i-o înhață. Lăcomia aceasta se esplică prin puterea cea mare de mistuire a știucei. Stomacul ei nu suferă nimic, când înghite un pește, pe care nu-l poate înghiți întreg, așa că o parte din el îi aternă încă din gură afară. Știuca înghite peștele începând cu capul, așa că solzii și înotătoarele prazii nu o opresc dela înghițit. Un pescar a prins o știucă de 12¹/₂ kg, în care era o altă știucă de 2¹/₂ kg, cu coada eșită din gură, așa că a putut-o scoate din cea dintăiu nevătămăta. În știuca a doua era o altă știucă de ³/₄ kg, și în a treia un pescuț mai mic. Icrele știucei nu sunt sănătoase, pentru-că de multe-ori conțin larve de verme cordelat (pamblica), cari ne îmbolnăvesc.

Catastrofă îngrozitoare pe mare. Din Marseille se depeșează despre o mare catastrofă ce s'a întemplat în apropierea insulei Maire și care a costat vieța a 117 călători. Vaporul Insulaire, s'a ciocnit în calea sa spre Bastia, cu vaporul Libau. Vaporul venea despre Nizza și avea pe bord la vre-o 240 persoane. Ciocnirea s'a întemplat la 1 cias d. a., 17 minute după ciocnire, vaporul Libau dispărură de pe suprafața mării. Ciocnirea în așa pripă s'a întemplat, încât marinarii n'au avut timp să coboare în mare luntrile. Vre-o 40 călători au fost mântuiți prin vaporul Blechamps, vre-o 40 prin vaporul ungar Rákóczy și 17 pe vaporul Balcan. Naufragații se acățau de marginile vaporului ce se cufunda. Strigăte sfâșietoare umpleau aerul.

Directorul „Fundației Șuluțane“.

După programul statorit din partea capitlului metropolitan, directorul „Fundației Șuluțane“ și-a ținut în 6 a l. c. ședința sa anuală în Blaj. În 4 și 5 a l. c. comisiunea cenzurătoare s'a ocupat cu cenzurarea socotelilor de pe anul 1902, a bugetului pe anul 1904 și a raportului administratorului bunurilor fundaționale. Ea. Sa dl. Metropolit Dr. Victor Mihályi a deschis ședința prin o cuvântare acomedată, amintind de răpaușarea membrilor distinși Dr. Ioan Rațiu și Patriciu Barbu ear' administratorul fundației Dr. Vasile Hossu a dat cetire raportului său; acesta, lucrat cu mult zel și pricepere de lucru, fū ascultat din partea membrilor cu luare aminte încordată, constatându-se din acest raport, cât și din cel al comisiunii de 3, că fondul original al fundației în anul 1902 s'a sporit cu suma însemnată de 26.099 coroane 70, bani ajungând capitalul fundațional în finea anului 1902 suma de 905.955 56 bani.

Dacă luăm în seamă perderile cele considerabile, ce a suferit fondul în anii aspirați, cu bucurie trebuie să aducem Il. Sale Domnului Episcop Hossu, recunoștința întregului public pentru ostenețele sale desinteresate desfășurate în interesul înaintării fundației.

Fundațiunea are de present o casă în Blaj, ear' bunuri estinse în Spring, Cenade, Vidrașeu și Someș Odrihei, acest din urmă cumpărat în anul trecut tot prin mijlocirea și intrevenirea administratorului dela familia br. Bornemiza din comitatul Selagiului.

La ședințele directoriului au luat parte afară de metropolit, ca președinte și de membrii capitulari, domnii Iosif Pop, ca vice-președinte, Iosif St. Șuluțiu, Ioan Mezei, Alexandru Onaciu, Vasiliu Hossu, Vasiliu Harșianu, I. Simionag, Leontin Pop și Dr. Alexandru Pop, ca membrii ordinari, ear' Iuliu Bardosy și George Pop ca membrii comisiunii permanente și referenți.

Conformându-se directoriul decisiunii sale din anul trecut, în biserica parochială s'a ținut un parastas în amintirea fericitului fundator de pie memorie fostul metropolit „Alexandru St. Șuluțiu“, pontificând protopopul George Bărbat cu cooperatorul Iuliu Nistor. La parastas au participat afară de metropolit membrii directoriului; toți au regretat mult, cumcă pentru vitrigitatea timpului parastasul nu s'a putut ținea afară lângă mormântul aflător în cimitirul parochial.

Am să mai amintesc, că vice-președintele Iosif Popu cu finea ședinței în cuvinte alese luând adio dela episcopul cel nou al Lugojului, i-a mulțumit în numele directoriului pentru zelul, preceperea de cauză, sîrguință și abnegațiune cu care a condus în restimp de 3 ani, ca administrator, averea imobilă a fundației, mărindu-o la o sumă considerabilă și introducând la administrarea bunurilor un sistem modern rațional, care poate servi de model; la ce președintele-metropolit a mai adaus, cumcă dela fericitul Leményi incoace, nici un membru capitular din Blaj n'a ajuns pân' acum la demnitate de episcop. R.

*) Nepublicată în nrul trecut din lipsă de loc. *Red.*

CRONICĂ.

Dl. Dr. Iosif Gall, mare proprietar și membru în casa magnaților, a contribuit la fondul catedralei din Sibiu cu suma însemnată de 6000 cor.

Nouă profesoară română. D-ra *Eugenia Bardosy*, fiica dlui inspector reg. în retragere, dl Iuliu Bardosy din Sibiu, terminând cu finea anului școlar ultim cursul de preparandă, la pedagogiul rom.-cat. din Colacea a depus examenul de capacitate cu eminență din toate studiile, aparținătoare grupei de limbi și istorie. Pe baza aceasta comisiunea cenzurătoare a declarat-o de profesoară calificată pentru școlile populare superioare și civile cu limba de propunere maghiară și germană. Tot atunci și la același pedagogiu d-ra Bardosy a depus examenul de capacitate cu succes eminent, ca profesoară pentru limba franceză.

Papa poet. Leon XIII a trimis ca noutate unei foi catolice germane, gazetei populare dela Colonia, două din posesiile sale latine de curând compuse. Aceste poezii vor apăre în curând.

Agenția „Paris Nouvelles“ primind deună zi doi cardinali, le-a cetit aceste poezii rugându-i să-și dea părerea. Cu o ocazie, o luare la întrecere literară s'a iscat între Leon XIII și cei doi cardinali; unul din cardinali spunea că preferă pe poetul latin Virgiliu, ce lalalt pe Ovidiu. Leon XIII lea declară că preferă pe Horațiu, adăogând că Horațiu este cartea lui favorită: „Din ce îmbătrânesc, zise Papa, din ce îmi place mai mult.“

Cas de moarte. Subscripții cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoștința numeroaselor rudeni și cunoșcitorilor, că prea iubita lor mamă, bunică, soră, cumnată și soacră *véd. Elena Popoviciu-Baroianu născ. Iuga de Băcia* după grele suferințe a adormit în Domnul provăzută cu sfintele țaine, Luni în 15 Iunie n. a. c. la orele 12^{1/2} p. m., în etate de 69 ani. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte s'au dus Mercuri, la 17 Iunie a. c. n., la orele 11 a. m., dela casa mortuară, strada Cîsnădiei nr. 7, la Rășinari în biserica nouă, unde s'a îndeplinit serviciul divin funebral, depunându-se în urmă în cripta familiară de acolo. Fie-ți țărina ușoară și memoria binecuvântată! Sibiu, 15 Iunie n. 1903. *Véd. Iustina Dr. N. Olariu n. P. Baroianu Constantin P. Baroianu, Aurel P. Baroianu, Elena I. Popovici născ. P. Baroianu, fii și fiice; Carolina N. B. Popp n. Iuga de Băcia, soră; și alte rudeni.*

Atentat contra domnitorului nostru. Vineri pe la 5 ore d. m. s'a comis un atentat contra Maj. Sale Francisc Iosif I. Regele mergea în trăsură dela Viena la Schönbrunn. De odată un om a sărit înaintea trăsurii regale, cu oțitul în mână, voind să lovească pe Regele. Un om văzând primejdia, a alergat și a respins pe atentator, care a fost arestat, și legat apoi. Regele a rămas nevătămat. Atentatorul, după cum s'a constatat, e un anumit Reich, nebun bolnav, care spunea că dînsul este fiul lui Dumnezeu. A fost închis la casa de nebuni, unde mai fusese de două-ori.

Turburări antisemite în Rusia. În Polonia rusească, la marginea granițelor despre Germania și Austria, țărani au năvălit în târgușoarele Beretozko și Byalystok, unde au prădat prăvăliile Evreilor, scoțînd tot din case și sfărîmând mobilele dându-le jos în mijlocul strădelor. Se socotesc ca la 20.000 țărani ce au luat parte la această răscoală. Familiile Evreilor părăsesc localitățile, trecînd în mase granițele.

Împăratul Wilhelm în Ungaria-de-sud. După-cum se anunță din isvor demn de credință, împăratul german Wilhelm va lua și el parte la manevrele cele mari din ținutul Radnei și Lipovei, ce vor ave loc în Septembrie a. c. Împăratul Wilhelm va sosi în Lipova la 5 Septembrie și va locui în castelul din Temes Uffalu. Pentru strălucita primire a împăratului german s'au început deja pregătirile.

Creștere americană. Locuința preșidentului Roosevelt din Washington era până bine de curînd foarte sărîmtă, așa că președintele abia avea odăi destule în cari să-și poată vîri copii. Astă-earnă venise ambasadorul (consul de cel mare) unui stat din Europa la el și între altele se plânse, că odaia dela hotel era foarte rea. Roosevelt l'a invitat să rămână peste noapte la el. Ca să-și poată da o odăe, a trebuit să culce pe copila lui Etel la olaltă cu fata cea mare. Băiatul lui nu știa nimic despre oaspele cel nou și când a văzut dimineața că soru-sa nu se mai scoală, s'a dus în odaia ei, a luat urciorul cu apă rece și l'a vîrsat peste pat strigînd: Școală puturoasă! Spațma lui n'a fost mică, când a văzut ridicându-se de sub straiu un cap cu păr cărunt, care sforăia ca o pisică bătută. Băiatul a scăpat urciorul din mână și a luat-o la sănătoasa. Ambasadorul n'a mai durmit și a doua noapte la președintele Statelor Unite.

Descoperire nouă. În Berlin a produs mare mirare o declarațiune a d-rului London din Petersburg în privința noilor raze unite *radium*, cari sînt atât de puternice încât ucid animale mici. Încercările făcute la Petersburg dovedesc, că prin razele radium, orbii cari au senzația luminei și a umbrei, isbutesc să vadă, mai cu seamă obiectele de metal, chiar și atunci când ar fi legați la ochi.

Focuri mari de păduri, băntuiesc în Canada. Pădurile ard pe o suprafață de 3000 de mile engleze. Multe orașe au fost aprinse de scînteiele duse în depărtări mari, ear' altele sînt amenințate de căldură de nesuferit și fum groaznic. Multe oăi ferate nu pot comunica din cauza focului, altele au fost cu totul nimicite.

Ceartă și omor. În Apoldul-mic (c. Sibiu) s'a luat Iacob Beu la ceartă cu Nicolae Nicoară. Beu l'a bătut pe Nicoară așa de rău, încât dus acasă a murit. Dela tribunalul din Sibiu a plecat o comisiune la fața locului.

O faptă frumoasă. Cetitorii noștri știu, că o parse mare a poporului croat s'a răscolat contra guvernului apăsător din Agram. Numai cu ajutorul soldaților a fost acesta în stare să înăbușe oăt de cât răscoala. Acum s'a pornit goană în contra conducătorilor poporului și mulți dintre ei mai ales redactori, preoți și învățători au fost arestați și înfundați în temniță. Auzind Croații emigrați la America despre asupririle fraților lor, au ținut în Chicago o mare adunare populară, protestînd contra acestor asupririi, și au trimis totodată prin telegraf 5000 cor. ajutor pentru cei întemnițați, declarînd că vor mai trimite încă.

Încercare de inveninare. În Sibiu a încercat femeea lui N. Avrigean să-și invenineze bărbatul, pe care nu-l putea suferi din cauza vieții lui destrăbălate. Bărbatul simți adecă, că în cafeaua lui trebuie să fie ceva, căci avea un gust foarte rău. Din întemplantare tocmai trecea un medic pe-acolo, pe care-l chemă în casă. Medicul a constatat, că în cafea era într'adevăr otravă. S'a pornit cercetare.

Al 40-lea. Cassariatul »Reuniunii române de înmormântare din Sibiu«, a solvit această moștenitorilor legali ai răposatului *Constantin Renția* din Brețcu, fost membru al numitei Reuniuni, ajutorul statutar.

Acesta este al 40 lea cas de moarte în sinul Reuniunii noastre de înmormântare.

Din America. Am scris de alte ori, că în Canada (America de mează-noapte, stăpânire engleză) se află o colonie română, ca plugari și o metropolă Moldovei le-a trimis nu de mult de preot pe Eugenie Ungurean.

Eată ce scrie acesta acum unui prieten al meu:

Cu mult entuziasm m'au încerca să 'ți descriu locurile de pe aci, ca fiind foarte frumoase. Dar' știu prea bine că n'am darul scrisului. Trăiesc perfect creștinii de aci deși puțin, în foarte mult la mine. Mi-e urât însă, căci sînt departe de patrie, de prieteni și de rude. Când am ajuns aici m'a primit cum nu se poate mai bine par'că eram metropolitul lor.

Am găsit biserica începută și ea aproape e terminată.

În ziua de Dumineca Mare de »Porocirea sfintului Duch«, o voi sfînși. (Scrișoarea sfintă e trimisă înainte de Rusali).

Mă voi fotografia în această biserică împreună cu poporenii mei și voi trimite fotografiile la prieteni. Sînt 600 locuitorii creștini aici, împărțiți și sate. N'am însă un prieten, care să 'mi fie de urit.

Isprava Țigancei. În Rittberg (Bănat) se spăriașe Fé:us băci de gura nevestei lui și într'o bună dimineață o sterse de acasă, lăsându-și iubita (?) soție singură. Aceasta însă nu putea trăi fără să aibă pe cineva, căruia să-'i toroie urechile, de aceea a încercat toate mijloacele, ca să-'i capete bărbătelul eără în puterea gurii ei. În cele din urmă a cerut și sfatul unei Țigance, care s'a grăbit să o asigure, că-'i va porni bărbatul eără către casă, numai să-'i dea hainele lui, în deosebi hainele de pat, pe care să le boxconesească. Văduva fără voce s'a grăbit să-'i aducă haine în preț de 200 cor. Așteaptă o zi, o săptămână, două, bărbatul, ba să-'i vină. Când s'le pe Țigancea la răfueală Țigancea s'a făcut nișni. Acum s'a făcut arătare la gendarmerie, care a înfundat pe înșelătoare în temniță.

Trei ani pentru furt. G. Roca Pădușean din Sebeșul-măscu mai fusese de două ori pedepsit pentru furt. Năravul nu și l'a putut lăsa însă, căci într'o noapte a intrat în cămara unui negoițor furând mai multe mărunțuri. A fost însă prins și condamnat la trei ani temniță și 5 ani pierdere drepturilor civile.

Un nou Kulturegylet. Am fost dat știrii, că niște domni, cari n'au ce lucra, au luat hotărîrea să înființeze o nouă reuniune de maghiarizare de felul Kulturegyletului din Ardeal. Reședința societății cu pricina avea să fie în Seghedin. Reuniunea aceasta avea să fericească Bănatul. După cum spune foaia națională »Văbească« din Timișoara, primarul Timișorii, deși jumătate maghiarizat, nu vrea să știe de lucrul acesta, căci, zice el, o astfel de reuniune ar așifa numai naționalitățile din Bănat.

Pentru necredință. Nevasta lui Nicolae Horcea din Keszing (Bănat) își înșela bărbatul cu un făcău din sat. Întîlnindu-se acești doi, s'a iscat o ceartă între ei și bărbatul a fost ucis de izbavnicele femeii. Văzînd femeia isprava necredinței ei s'a otrăvit și acum sînt două jertfe.

Introzicerea reginei Natalia de a veni la mormântul fiului ei. O telegramă din Belgrad anunță că o domă de onoare a reginei Natalia a sosit acolo și a rugat pe ministrul austriac să obțină permisiunea ca regina Natalia să vie să se roage pe mormântul fiului său. Guvernul a răspuns interzicînd reginei Natalia de a călca pe pămîntul sârbesc.

O nenorocire îngrozitoare. În fața portului din Margiia (Franca) s'au ciocnit, din negrija căpitanilor, două vapoare. Unul s'a cufundat, înecîndu-se mult peste 100 de persoane, între cari cele mai multe copii și femei. Cadavrele pescuite din mare au fost aduse în spitalul din Marsilia. Aici s'au întîmplat scene sfîșietoare de inimă. O femeie de 50 de ani a vrut să se sinucidă, când a aflat despre moartea celor trei copii ai ei. Un bărbat trecea printre șirurile de cadavre, deodată rămîne încremînt: vîzî pe femeia lui moartă. »Dar' copiii unde-'mi sînt?« Nime nu cuteză să răspundă. Atunci se întoarce într'altă parte și se apucă cu mâinile de cap, căci își vîzî toți trei copiii morți. El căzî ca trîsnit. Două mame se uitau la cadavrul unui copil, a cărui față o schimonosise apa. Amîndouă cred, că e copilul lor. Dintr'odată una, mama cea adevărată, osde peste copil, cealaltă plînge de bucurie, că nu e copilul ei.

Român ucis de Țigani. Țiganii Mihail și Ioan Lăica din Comlăușul-mare (com. Torontal) s'au întîlnit deunăzi pe drumul spre Comlăușul-mic cu țeranul român Petru Bugaru. S'au născut ceartă între țeran și Țigani. Țiganii au omorît pe țeranul român. Gendarmii au prins pe cei 2 ucigași și i-au transportat în temnița din Chihînda-mare.

Hoțul dela postă e prins. După o goasă de o săptămână, în fine Micsinai cel ce a furat banii dela poșta din Pesta a fost prins Vineri dimineața în satul Jászapát. Dar' nu poliția l'a prins ci 6 țerani din comună, cari de sigur vor căpăta premiul de 4000 coroane, deoarece se la Micsinai s'au aflat și banii furati, afară de 3200 coroane, cari l'a îngropat undeva în pămînt. S'au aflat adevărat la hoț 9560 cor 40 bani. Hoțul a recunoscut totul.

Atentat contra unui general rus. Contra comandantului de gendarmi general Novitsky din Kiew a comis moașa Rahel Franka un atentat. Această femeie era bănuțită că stă în legătură cu agitatorii politici. Generalul a chemat-o la sine, ca să oceră lămuriri. În decursul interogatoriului femeia a scos un cuțit, s'a aruncat asupra generalului și l'a rănît la gât. Femeia a fost arestată.

Căzut în prăpastie. În zilele trecute s'a întîmplat o mare nefericire în munții Alpi. Oficiantul de telegraf Carol Schmidt din Geneva (Elveția) voia să se suie pe muntele Mont-Blanc. Pe cînd era la o înălțime de 3500 metri căzî de pe o stîncă într'o prăpastie, la o adîncime de 300 metri. Pînă acum nu a putut nimenea ajunge în prăpastie ca să afle pe nefericitul, care de sigur e mort.

Manevrele împărătești vor fi anul acesta în jurul Lipovei (Bănat) în 8, 9 și 10. La luptă vor lua parte corpul al XII. de armată din Ardeal și al VIII. din Bănat, cu totul 16 regimente de infanterie (afară de honvezi), 5 reg. de tunari, vre-o 6 reg. călărești, 2 batalioane de vînători și a. Partea cea mai mare a soldaților din aceste două corpuri de armată sînt Români, lângă cari vin puținii Maghiari și Sași, apoi în Bănat Șvabi și Sârbî. La aceste manevre e vorba să vină și împăratul Wilhelm al

Germaniei. Planul manevrelor e următorul: Într'un război cu Rusia corpul de armată din Bănat a rămas să păzească granița dinăpre Sârbia. România aliată cu Rusia, năvălește cu o armată în Transilvania, năvălește o armată de-acolo și năvălește în Bănat. Oștirea din Bănat aleargă înaintea lui și cele două armate se întîlnesc între Lugoj și Buziaș, unde se întîmplă lupta. Așadară soldații din Ardeal inchipue armata României și cei din Bănat pe cea austriacă. Țineți-vă feciori!

Mișcare antisemită. Din Varșovia se depeșează că la Bobrek 200 oameni înarmați cu ciomege au năvălit în casa negustorului evreu Langer. Poliția i-a respins cu lovituri de biciu. Sînt mai mulți răniți.

Petreckeri. »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« aranjează o petrecere de vară împreună cu cîntări, declamațiuni și joc, Sâmbătă, la 7/20 Iunie 1903 în pavilionul de vară din grădina »Hermann«. Corurile să dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminariul »Andreian«. O parte a eventului venit curat este destinată fondului pentru împărțirea darurilor de Crăciun între sâracii nostri. Din ședința comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ținută la 11 Iunie n. 1903 Vic. Tordășianu, president; Ioan Apolzan, notarăș, au prezentat la 8 oara seara. Prețul de intrare: pentru nemembri 1 cor. 60 bani, pentru membri 1 cor. 20 bani, pentru dame 1 cor.

Program: »Cucuruz cu frunza-'n sus«, cor mixt de G. Dima. — »Sub crîngi de cor«, cor mixt de H. Kirchner. — »Dorința«, de * * *, executată solo de dl Ioan Stanciu. — a) »Noaptea«, cor bărbătesc de * * *; b) »De-am avut de n'am avut«, cor bărbătesc de T. Popovic, cu solo de bariton, esec. de dl Nicodim Rusu. — »Dumancela«, poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara Elena Baciu. — »Pe livadia de sub fagi«, cor mixt de G. Șorban. — »Hai leliță din cel sat«, cor mixt de G. Dima. — »În pădure«, cor bărbătesc de T. de Flondor. — »Ziua invierii«, poezie de G. Coșbuc, declamată de dl Dumitru Axente. — »Cine n'are dor pe vale«, cor mixt de G. Șorban.

— Tinerimea teologică din jurul Ciceu-Cristeului aranjează în comuna Ciceu-Cristur în localitățile fondurilor Grănițareș, o petrecere de vară; prețul de intrare: pentru o persoană 2 cor. familie 1 cor. 60 bani; venitul e merit pentru biserică și școala gr-cat. din loc. Suprasolvirile maritimase se vor cuita prin ziare. Inceputul la 7 oara seara. Comitetul aranjator; Georgiu Isaiu, președinte; Ioan Soneș, v. președinte; Vasilie Tămăș, secretar; Valeriu Deac, casar; Paul Sălvan, v. președinte; Alexandru Ciacol, secretar; Ioan Balu conșorilor.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRAȚIEI.

Dlul Al. Găinar, Vingar. De aici se espedează foaia regulat

Dlul Al. Lăbișiu. Învățații fac încontinuu încercări cu fel de fel de medicini pentru vindecarea otitei. O astfel de încercare au făcut și medicii Danellus și Pommerfeld din Berlin cu o medicină numită »Sanosin«. Medicina aceasta însă nu s'a pus în vînzare pînă acum

Dlul Ioan Buda, inv. Luncașprie. Pe oșteptate nu putem da foaia nimînu. Și așa e destul de ieftin.

Dlul Pavel Buti, Borosineu. Prețul cărții nu ne e cunoscut. Foaia se trimite regulat, ca și mai înainte.

Dlul Stupariu, Agram. Vă rugăm să ne numiți d-voastră o comunitate, și îndată vom dispune espedarea folii acolo.

Dlul Ilie Milos, Chișoda. Am regulat afacerea în favorul d-voastră.

Pentru redacție și editură responsabil:

Vasile E. Moldovan.

Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni Iosif Marschall.

Anunț.

Comuna Seliște dă în exploatare cea 100 jug. pădure de fag (din care cea 1/3 rămâne de sămânțari), aflătoare în apropiere de Rod, sub condiții foarte favorabile. Condițiile se pot vedea în cancelaria comunală în orele de oficiu.

Oferte pentru stânginul metric (dela 3 cor. în sus) provăzute cu 1000 cor. vadiu și cu declarația că condițiile sânt cunoscute se primesc până în 12 Iulie a. c. st. n. la 10 ore a. m.

Seliște, în 17 Iunie n. 1903.

56 1—1 Primăria comunală.

„Calicul“ în a doua ediție.

Pe al doilea semestru din acest an escriem nou abonament la „Calicul“ cu prețul de 3 coroane — pentru străinătate — 3.50 franci.

Abonamentul se plătește înainte de 1 Iulie v.

Celor-ce nu-s >feciori d'ai lui bani gata<, dacă ne cer, le concedem plățirea abonamentului ori-când în decursul semestrului.

Cu numari dela începutul anului nu mai putem servi

Din motivul acesta vom scoate pentru cei ce doresc a poseda >Calicul< dela începutul anului o a doua ediție.

Prețul abonamentului la a doua ediție se reduce pentru primul semestru la 2 coroane; pentru al doilea semestru rămâne tot 3 coroane

Abonamente la a doua ediție a >Calicului< primim până-n 15 Iulie v.

A doua ediție e condiționată d'un număr de cel puțin atâța noi abonați, câți se recer la acoperirea speselor rețipăriri.

55 1—3

>Calicul< oferă o lectură hazlie, care în veci nu se învechește.

Dovadă continuels cereri după esemplare de acum 16 ani, de cari la noi nu se mai află.

Administrația „Calicului“.

Un docinte

în etate de 40 ani, carele în decurs de 21 ani a condus o școală marmațiană cu succes strălucit, dorește a fi aplicat ca instructor lângă ceva băieți din clasele normale, ori ca scriitor în ceva cancelarie notarială sau pretorială.

Individul e expert în toate ramurile economiei campestre, are cunoștințe și esperințe frumoase din veterinarie și așa e resolut a primii și oficial de conducător al economiei în vre-un domeniu

Timpul serviciului ar pute fi numai pe lunile de vacanță, Iunie, Iulie și August, ear' condiția tundraentală îi este, că numai și numai în vre o familie cultă vrea să se angajeze, și mai ales în regiunea Bănatului.

Scrie și pricepe temeinic limba română și maghiară.

Recomandările de onorar se se adreseze la subscrisul.

Iod, p. u. Dragomérfulu, Marmația, 28 Maiu 1903.

Petru Bilțiu,

50 1—1

docinte-primar.

Numai 1 cor. 20 bani costă

o jumătate chlgr. fulgi de găscă.

Penele aceste de găscă sânt sure de tot nouă, desfăcute cu mâna, gata pentru folosire și costă 1/2 chlgr. numai 1 cor. 20 bani, calitate mai bună 1 cor. 40 bani. Un pachet de postă de 5 chlgr. spre încercare se trimite cu rambursă.

I. Krasa, 49 1—1

magazin de fulgi de pat, în Smichow I. Praga (850).

Ce nu convine se schimbă.

Inmulțindu-'mi depositul meu prin cumpărări făcute în persoană în condițiuni foarte avantajoase îmi iau voie a recomanda și a atrage atențiunea onor. public asupra depositului meu foarte bine asortat și frumos de

monumente pentru mormânturi

din diferită marmoră, granit, syenit, labrador și peatră nêsipoasă tare cu prețuri foarte reduse.

Comande de afară se esecută prompt și conștiențios.

Schițe și preliminar de spese se dau gratis și franco.

Afară de asta ofer serviciile mele pentru tot felul de lucruri în bransa mea la clădiri, asigurând servire promptă și prețuri moderate.

Cu stimă

A. Klingenspohr, petrar, **Mediaș.**

Atelier și deposit în Sibiu: strada Trei stejari nr. 5.

Filială în Sighișoara.

83 6—6

Oena—Sibiiului — Salzburg — Vizakna.

HOTEL BRESSLER.

Deschis din 15 Maiu până în 30 August. 47 8—6

Odăi de închiriat lunare, bine mobilate. — Sală mare pentru mâncare. —

Grădină de restaurațiune umbroasă și parc. — Bucătărie bună. —

Beuturi curate. — Serviciu prompt. — Prețuri moderate.

Liferantul curții ces. și reg. Esposiția Paris: Medalia de aur.

FERNOLENDT

Vacs de ghete și papuci,

cel mai bun din lume, se svântă curënd, are lustru foarte frumos și nu strică pelea de loc. — Iniințat la anul 1832. — Depositul fabricei Viena I. Schulerstrasse nr. 21.

4 45—52

Se capătă în toate locurile.

Spre binevoitoare atențiune!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, cumcă pentru sesonul anului curent al băilor din **Oena-Sibiiului**, care se deschide la 15 Maiu, am luat sub conducerea proprie

Restaurantul din grădina Schuller

Prin multe aranjamente noue și billard escelent, apoi oferind vinuri curate și excuisite, bere de Dreher I. calitate și tot felul de ape minerale, cum și mâncări gătite cu cea mai mare îngrijire, sper că restaurantul meu — situat și altcum foarte favorabil și cu o grădină frumoasă — o să afile complăcerea celor mai distinși p. t. oaspeți, cari petrec la cură.

La 1 oră p. m. Table d'hôte. — Serviciu à la Carte la 12 ore.

Abonament pentru prânz și cină în și afară de casă cu cele mai moderate prețuri.

Promit în fine cel mai atent serviciu și Vă rog a mă onora cucomandele și cu visita D-Voastre.

Cu distinsă stimă

Stefan Polikan, arêndaș.

46 8—4

Publicațiune.

Comuna Seliște publică pertractarea cu oferte în scris pentru darea în chirie a hotelului comunal pe un period de 4 $\frac{1}{2}$ ani dela 1 Iulie 1903 până în 31 Decemvrie 1907.

Prețul de strigare e 2250 cor. și 5% a sumei ce se va investi în acvirări de imobile pentru lărgirea locului în adoptări și în întregirea mobilarului. 52 1—1

Pertractarea se va ține în 24 Iunie a. c. la 10 ore a. m. la primăria comunală.

Vadiu e a se depune 100 cor.

Cauțiunea va fi $\frac{1}{2}$ chiria anuală în bani gata hârtii de valoare, ori ipotecă.

Seliște, în 14 Iunie 1903.

Primăria comunală.

Publicațiune.

Subscrisa direcțiune a minelor de aur din Băița (via Deva) prin aceasta publică concurs de licitațiune minuendă, pentru transportarea lemnelor necesare din pădurile sale proprii de pe teritorul comunei Trestia.

Locul de transport este:

Gura de mine „Josefi” din Băița.

Gura de sub minare „Klein” din Crăciunești.

Piuăle de aur Steampuri din Crăciunești.

Gura de sub minare „Grimm” din Fizes.

Gura de sub minare „Georgina”, Căinelul-de-sus.

Transportarea se poate face pe un an, să începe cu anul curent, cu următoarea cantitate:

1. 10.000 metri cubici lemne de foc.
2. 2600 fire de goron lemn la mine.
3. 25 metri de lemn pentru unelte industriale.

Concurenții au de-a se insinua la subscrisa direcțiune până în 30 Iunie a. c.

Acei reflectanți, cari dispun de cauțiune, vor fi preferiți.

Condițiunile de licitațiune minuendă se pot privi la subscrisa direcțiune sau se pot cere în scris. 53 1—21

Direcțiunea minelor de aur din Băița:

Karl Hopp.

AVIS.

Băile (scălzile) de sare și iod din **Mercurea**

(Erdélyi Szerdahely Sos fürdő),

adoptate și provăzute cu edificii și vile din nou zidite, se vor deschide

Duminecă în 7 Iunie n. 1903.

Oaspeților le stă la dispoziție zilnic trenul, care la băi are stațiune proprie și sosește la orele 3, 9 și 11 a. m. 5, 6 și 8 $\frac{1}{2}$ p. m.

Din Mercurea-oraș omnibusul pleacă la băi regulat la orele 6 și 11 a. m. și 2 și 5 $\frac{1}{2}$ p. m.

Odăi de locuit, în edificiile nouă și vechi, mobilate sau nemobilate, se închiriază după dorința oaspeților, cu prețuri moderate.

Restaurant în una din vilele nouă, întocmită spre acest scop; mâncări și beuturi alese, serviciu prompt și prețuri moderate.

Analisa despre conținutul escentelor substanțe ale apei cât și alte informațiuni se pot cere dela subscrisul.

Ilie Floașiu,

48 8—3

arëndator.

Prima societate ungară de asigurare generală.

Înființată la anul 1857.

Active	Contul bilanțului în 31 Decemvrie 1902.		Pasive	
	Cor.	bani		
Capitale deponente la casse de păstrare și la bănci	3,797.830	51	Capital soc. de acții	6,000.000 —
Hârtii de valoare de ale statului și de cele garantate de stat	20,419.111	55	Capital de rezervă	6,000.000 —
Scrisuri fonciare	62,450.590	50	Capital special de rezervă	568.588 14
Obligațiuni comunale și altfel de hârtii de valoare	3,764.925	—	Reservă pentru diferența de curs	3,913.140 27
Interese transitoare după hârtii de valoare	724.676	27	Reservă de premii după substra-	85,180.611 09
Imprumuturi ipotecare	1,508.215	17	gerea părților de reasigurare	1,345.820 44
Cambii	985.193	29	Fondul de siguranță pentru cei	833.086 62
Case, proprietăți de-ale soc., în Budapesta și Pojon	2,660.000	—	asigurați	751.681 57
Imprumuturi pe polițe de asigurare asupra vieții	8,967.105	56	Părțile de câștig dela capitalurile	1,058.061 40
Bani gata, depuneri la cassa de păstrare și saldo la reprezentanțe	4,171.901	24	de inzeștrare	187.148 21
Saldo la institute de asigurare străine	1,184.214	08	Fondul »Lévay«	64.617 77
Saldo la despărțământul pentru asigurare în contra grindinei în cont curent	355.768	81	Fondul »Ormody«	20.323 78
Starea cassei centrale	94.714	03	Dividende neridicate	3.893 —
			Reserva asociațiunei pentru ajun-	225.430 91
			gerea unei etăți determinate	10.981 97
			Premii anticipate	397 78
			Câștiguri neridicate	16.000 —
			Reserva asigurărilor sortate	814.093 74
			Pretensiuni	4,040.374 37
			Câștig	111,034.246 01
				111,034.246 01

P. T.

Avem onoare a aduce la cunoștință, că am înființat și în Sibiu o agentură principală și o-am predat Reuniunii cercuale de agricultură în Sibiu. — Budapesta 3 Iunie 1903.

Direcțiunea primei societăți ungare de asigurare generală:

W. de Ormody m. p.

Lud. de Jeney m. p.

Administrațiunea cercuală mai jos subscrisă are onoare a aduce la cunoștința membrilor reuniunii, că în conformitate cu decisiunea, luată în ședința direcțiunii, ținută la 5 Iunie c., a primit agentura »Primei societăți ungare de asigurare generală«. Cu rezolvarea afacerilor a fost încredințată »Hala de vânzare« (»Verkaufshalle«) a reuniunii. 64 1—3

În cas de lipsă vă rugăm să vă adresați cu cererile de asigurare contra focului și grindinei, precum și asupra vieții, la »Hala de vânzare«. — Sibiu 6 Iunie 1903.

Administrațiunea cercuală a reuniunii de agricultură transilv. săsești în Sibiu

Iosif Konnerth m. p. președinte.

Carol Stephani m. p. secretar.

Stropitoare pentru peronospora.

Recunoscut ca cel mai bun fabricat, cu garanție de 1 an, per cassă sau pe cambiul pentru 1 Noemvrie, recomandă pe lângă prețuri ieftine

Victor Dahinten,

magazin de ferărie în Alba-Iulia, lângă Fântână

și 35 10—10

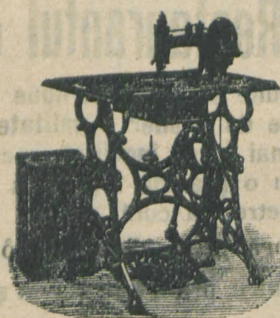
Adolf Graffius,

lăcătușerie de mașini în Orăștie în piața principală.

Gustav Dürr.

mechanic.

Magazin de mașini de cusut și de velocipede, Sibiu. Piața-mare nr. 19.

Recomandă depositul seu mare și bine asortat cu toate felurile de mașini de cusut mai renumite din fabrici străine și indigene pe lângă un preț foarte moderat. 8 17—

Ca specialități se recomandă mașinile de cusut:

Seider & Naumann, G. M. Pfaff.

Toate acareturile mașinilor de cusut de orice fel precum ace, curele, oleiuri fine și altele se află întotdeauna în depositul meu. Reparaturile la mașinile de cusut de orice fel sunt executate prompt, ieftin și conștientios cu garanție. Pentru fiecare mașină nouă de cusut cumpărată delamine dau 5 ani garanție.